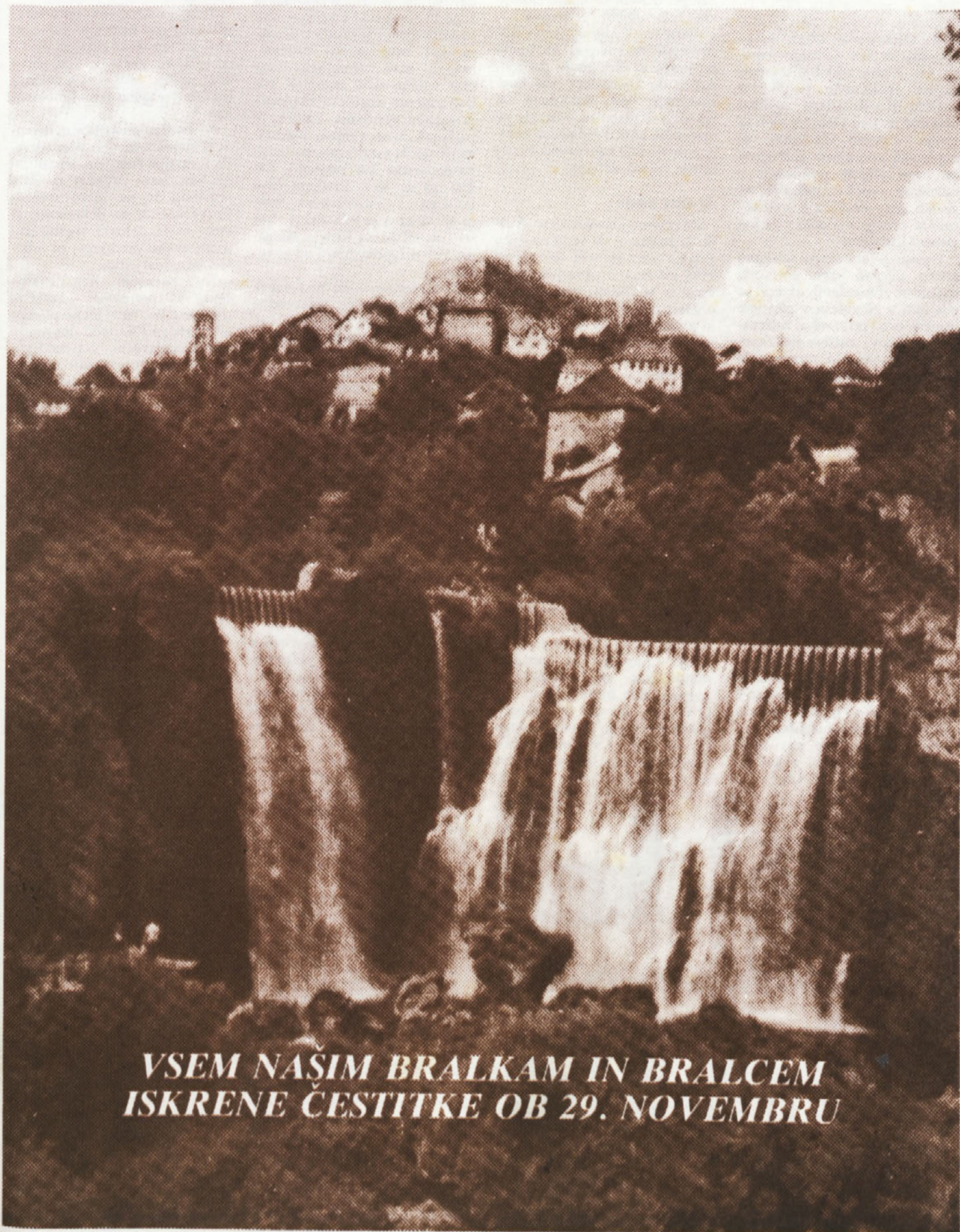

novoles

glasilo delovne organizacije

Glasilo ureja uredniški odbor: Alfonz Šterbenc (glavni in odgovorni urednik), Ivan Balog, Marjan Grabnar, Alenka Gorše, Vanja Kastelic, Mladen Majster, Gorazd Kosmina, Majda Medved, Stanka Snidaršič, Tatjana Soško, Jože Novinec, Vid Fajdiga. Izdaja Delovna organizacija Novoles, lesni kombinat n. sol. o. Novo mesto – Straža. Glasilo izhaja mesečno v nakladi 3100 izvodov in je po mnenju sekretariata za informacije pri IS SR Slovenije z odločbo št. 421/72 z dne 31. januarja 1978 oproščeno temeljnega prometnega davka. Grafična priprava in tisk: Tiskarna Novo mesto.

**VSEM NAŠIM BRALKAM IN BRALCEM
ISKRENE ČESTITKE OB 29. NOVEMBRU**

Strategija razvoja DO Novoles

— IZHODIŠČA —

UVOD

Neugodna gospodarska gibanja v DO Novoles trajajo že predolgo — vse od leta 1985. To dokazuje, da smo zašli v globoko ekonomsko krizo, ki jo pogojujejo tako notranje slabosti kot v tem obdobju sprejeti ukrepi ekonomske politike v Jugoslaviji. Relativno ugodno obdobje po letu 1980 v Novolesu nismo uspešno izkoristili. Z nepričakovano hitrim prehodom na tržne pogoje poslovanja v razmerah visoke inflacije in visoko ceno družbenih sredstev smo se prisiljeni soočiti v za slabem izhodišču.

S sanacijskimi ukrepi še vedno nismo izčrpali vseh notranjih možnosti. Dosedanji ukrepi so bili tudi v Novolesu v glavnem usmerjeni na prihranke, zniževanje stroškov, zniževanje zaposlovanja, selekcijo proizvodnih programov, skrajševanje plačilnih rokov itd. Ukrepi zagotavljanja pasu so bili potrebni, vendar nas usmerjajo preveč navznoter in nas zaradi prepočasnega izboljševanja stanja močno izčrpajo.

Delegati samoupravnih organov in delavci na zborih delavcev ste ob razpravah o reorganizaciji pravilno in pogosto zastavljali vprašanje: kakšni so dolgoročni cilji naše delovne organizacije, naše TOZD? Taki cilji, ki so dosegljivi in nam dajejo perspektivo?

Resnično je napočil čas, ko moramo spremeniti ravnanje in jasneje definirati naš skupen cilj, še naprej izvajati notranje ukrepe, ki pa ne morejo imeti za cilj samo odpraviti izgubo.

Ker gre za cilje nas vseh, predlagam izhodišča, o katerih se moramo tudi vsi izreči. Po

dokončnem oblikovanju nove strategije razvoja Novolesa ne more biti ponovnih razprav. Vse naloge, delo in ravnanje morajo biti tem ciljem podrejene — usmerjene k njim. Izhodišča strategije razvoja, ki jih bomo po krajši analizi stanja navedli, naj se do konca leta razdelajo, sprejmejo kot dokument in vgradijo v plane in projekte za naslednje leto. Predlagana reorganizacija DO nam omogoča, da novim ciljem sledimo.

Analiza stanja

Za celotno jugoslovansko družbo je značilno, da se je po izidu zakona o združenem delu v letu 1976 intenzivno ukvarjala predvsem z vprašanji samoupravne organiziranosti (TOZD, SOZD) in principu delitve. Tudi v Novolesu smo tem aktivnostim dajali prioriteto. Novoles je postal šolski primer za samoupravno organiziranost, za modele delitve, kot so — skupni dohodek, skupni prihodek, minulo delo in podobno. Kreatorji take politike so bili prepričani, da bodo ti modeli in elementi takozvane dogovorne ekonomije sami po sebi prinesli tudi rast dohodka, več inventivnosti, hitrejši razvoj in podobno. Razvili smo predvsem kult pravic, vse manj pa ob tem tudi odgovornosti. Vsa ta leta je bil tudi vpliv politike nad gospodarstvom prevladujoč, administrativnega vmešavanja je bilo vse več in s tem se je maneverski prostor za resnično samopravo in samostojnost gospodarskih subjektov vse bolj krčil. Vse to in še nekatera druga dejstva so pripeljala Jugoslavijo najprej v globoko ekonomsko in nato še politično krizo. V Novolesu pa se je gospo-

darski položaj še dodatno poslabšal zaradi drastičnega padca vrednosti dolarja. Danes lahko ugotovimo tudi v Novolesu, da smo ogromno energije usmerjali v aktivnosti, ki nam jih je vsilila politika, ob tem pa smo 15 let zapostavljali tiste aktivnosti, ki jih pozna vsaka napredna in uspešna ekonomija.

Pri tem velja opozoriti še na dejstvo, da je v istem času, ko je Jugoslavija drsela v krizo, ostali razviti svet s pospešenimi koraki razvijal informacijske sisteme, osvajal nove tehnologije, vse bolj varčno rabil energijo, vse bolj uspešno razreševal ekološka in socialna vprašanja. Tako se je razkorak med stanjem jugoslovanskega in razvitega zapadnega gospodarstva kar podvojil. Ob tem pa se je v kratkem času pojavila v mednarodni tržni areni vrsta uspešnih držav, kot so Tajvan, Južna Koreja, Singapur, da o Japoncih niti ne govorimo.

V Novolesu je do nedavnega prevladovala izrazito proizvodna filozofija. Naša snovanja in delovanje je premalo izhajalo iz trga oz. tržnih potreb.

Trženje se v zadnjem času s težavo transformira iz izrazito distribucijske funkcije v intenzivno marketinško.

Kontroli kakovosti, nadzoruvanju proizvodnje in izvajanju poslovnih odločitev nismo posvečali potrebne pozornosti. Šele v zadnjem času utrjujemo mesto in vlogo kontrole, ki naj zagotovi gospodarnost ter povrne kvaliteto Novolesovih izdelkov, hiter in kvaliteten servis naročil kupcev in utrdi zaupanje naših poslovnih partnerjev.

V zunanji trgovini smo bili v glavnem odvisni od posrednikov. Šele v zadnjem času izboljšujemo kadrovske sestavo tako, da smo sposobni obvladovati posamezna tržišča že samostojno.

Razvojna funkcija — posebno na lesnem področju ni bila in še tudi danes ni organizirana tako, da bi bila dejanski motor celotne poslovne politike. Razvoj je bil preveč pod vplivom dnevnih potreb in premalo usmerjen na dolgoročne cilje.

Znanje in kadrovska sestava nista imela zadostne teže. O tem nam priča dejstvo, da več kot polovico vodilnih vodstvenih in strokovnih mest zasedajo ljudje z nepopolno izobrazbo in le na osnovi z delom pridobljenih izkušenj.

V celoti je bilo zapostavljeno področje organizacijskih dejavnosti. Rezultat takega stanja je izredno nizko izkoriščanje delovnega časa in osnovnih sredstev. Ob tem beležimo relativno visok delež režije, ki še dodatno obremenjuje našo kalkulacijo.

V informatiki smo pred 10 leti prednjačili. Žal pa danes s sta-

njem ne moremo biti zadovoljni. Vse preveč je v Novolesu informatika še v funkciji analitskih in knjigovodskih aktivnosti, vse premalo pa še vedno obvladujemo finančno materialne tokove in zagotavljamo take informacije, ki so osnova za dnevno pa tudi dolgoročno vodjenje in odločanje v proizvodnji, prodaji oz. v širši poslovni politiki.

Premalo jasno smo opredeljevali osnovno filozofijo firme in osnovne strateške cilje, zato so v preteklosti nekatere odločitve bile lahko tudi izven okvira logične poslovne politike Novolesa.

Na področju inovacij in inventivne dejavnosti smo sicer ustvarili formalne pogoje za stimuliranje dosežkov. Vendar pa sam pravilnik še ne more sprožiti široke inventivne dejavnosti, ki mora vsaki delovni organizaciji predstavljati predpogoj za uspešno gospodarjenje.

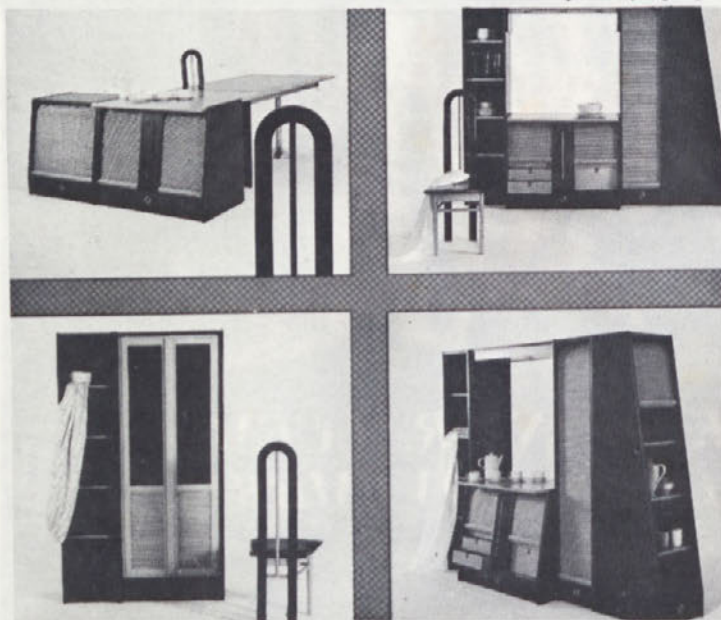
Na področju nagrajevanja smo v preteklosti zastavili sisteme tako, da bi lahko zagotovili različen OD med dobrim in slabim delavcem. Na žalost v dobri meri prevladuje oportunitizem, ki nas je pripeljal v stanje, ko so razlike v OD premajhne, glede na dobro in kvalitetno delo nasproti slabemu, skratka, motiviranost za dobro delo je sorazmerno nizka.

Za večji del Novolesovih delavcev lahko ugotovimo, da kažejo sorazmerno visoko pripadnost firmi. Vendar pa ta pripadnost bazira večji del na tradicionalizmu, na družinskih vezah in pa na lokaciji Novolesa, ki je identična z domovi naših delavcev. Vse to je sicer vspodbudno, vendar pa bomo ob teh argumentih storili še veliko na poglobljanju pripadnosti firmi na račun smelih in jasnih strateških ciljev, na račun solidnih osebnih prejemkov, na račun splošnega izboljšanja kvalitete življenja, ki jo moramo zagotoviti v Novolesu.

Izhodišča strategije razvoja DO NOVOLES

V današnjih, kriznih časih je nujno, da objektivno in kritično ocenjujemo stanje posameznih dejavnosti v Novolesu in da iz tako ugotovljenega stanja pospešeno izvajamo vse tiste korekcije in izboljšave, ki nas bodo usposobile za uspešnejše delovanje in izvajanje poslovne politike v tržnih pogojih, ki nam jih prinaša načrtovana gospodarska reforma.

Reorganizacija Novolesa, na katero se intenzivno pripravljamo, ne sme obstati zgolj na notranji preureditvi in zmanjšanju števila tozodv. Biti mora le del vseobsežnih sprememb, lahko rečemo preporoda, ki ga od vseh nas, tako v Novolesu, kot vsej Sloveniji in Jugoslaviji

neusmiljeno zahteva čas in širše okolje, v katerem živimo.

Združevanje Evrope, globalizacija svetovnih trgov, neusmiljena konkurenčna borba za vsakega kupca, so dejstva, ki jim moramo pogledati v oči, pa če to hočemo ali ne. Prepad med družbami z učinkovito organizacijo vseh elementov gospodarskega in političnega življenja in tistimi, ki izgublajo čas in energijo za neskončne razprave bo še naprej nezadržno rasel.

Združene države Amerike po drugi svetovni vojni nesporno prva industrijska velesila sveta, se je bila koncem sedemdesetih let prisiljena soočiti z dejstvom, da izgublja borbo na vseh frontah z novo nastajajočo velesilo, deželo vzhajajočega sonca – Japonsko. Analize so pokazale, da japonski čudež izhaja iz doslednega izvajanja treh principov in sicer marketinga, kot filozofije poslovanja, sodobnega upravljanja ali menagementa poslovnih sistemov in doslednega uvajanja kvalitete, ne samo v proizvodnji temveč v vseh delih poslovnega procesa.

Novoles je že danes, še bolj pa bo moral biti v prihodnje vključen v mednarodno trgovino. Če želimo v borbi s konkurenco iz vseh dežel tega sveta preživeti in si zagotoviti nadaljni razvoj, moramo sprejeti pravila igre, ki na tem svetovnem trgu veljajo. To pa pomeni, da bomo morali v mnogočem spremeniti svojo miselnost, sprejeti nove načine dela in odločanja. Novoles mora postati dobro organizirano in ekonomsko učinkovito podjetje s točno zastavljenimi cilji in jasno vizijo, kako bomo te cilje dosegli.

Za človeka, ki ne ve, kam hoče, je vsaka pot prava. Enako velja tudi za podjetja. Če hočemo izbirati prave poti, moramo najprej poznati cilje. Vedeti moramo, kakšen Novoles hočemo imeti.

Kakšne cilje si lahko in moramo postaviti mi, delavci Novolesa.

Naš osnovni cilj mora biti, da skozi zadovoljevanje potreb domačega in svetovnega trga po kvalitativnih in konkurenčnih proizvodih, zagotovimo takšno dohodkovnost in stopnjo rasti Novolesa, da bomo lahko pošteno nagradili napore današnje in zagotovili delo in razvoj prihodnjim generacijam. Ne smemo se zadovoljiti s tem, da ostajamo v povprečju, mnogokrat pa tudi pod njim.

Ta cilj bomo lahko dosegli z jasno opredeljeno programsko strategijo. Jasno povejmo, Novolesov vodilni program je opremljanje človekovega bivalnega okolja, v okviru tega pa še posebej kuhinja z jedilnico in kopalnica. V okviru tako definirane programa bomo intenzivno razvijali nove proizvode,

ki bodo po kvaliteti in ceni konkurenčni na vseh svetovnih trgih.

Za razvoj paralelnih programov, tako tistih, ki jih že imamo, kot tudi eventualnih bodočih, bodo veljali izključno ekonomski kriteriji. Razvijali jih bomo po konceptu tako imenovanih notranjih podjetij s povečano stopnjo samostojnosti. Delo na paralelnih programih ne sme ovirati ali motiti naporov na razvoju in trženju vodilnega programa.

Kompletnosti vodilnega programa, ki je predpogoj za uspešen tržni nastop, tako doma kot v svetu, ne bomo zagotavljali zgolj z razvojem lastne proizvodnje. Veliko večji pomen kot dosedaj bomo dali kooperaciji z drugimi, domačimi in tujimi proizvajalci. Vse manj bomo govorili o našem proizvodnem in vse bolj o našem tržnem programu. Hkrati z razvojem vodilnega programa pa bomo proizvodni program Novolesa mnogo bolj odprli na trg.

V preteklem obdobju je je Novoles v svojem lesnem delu razvijal predvsem kot zaprti tip vertikalno integriranega poslovnega sistema. To pomeni, da je dajal poudarek razvoju in trženju polproizvodov predvsem skozi lastno finalno proizvodnjo. Takšna usmeritev je zavirala kvalitativni razvoj programov polproizvodov, hkrati pa vse bolj zamagljevala sliko ekonomske učinkovitosti posameznih faz celotnega proizvodnega procesa in osnovne surovine – hloda do končnega izdelka.

Zato bomo v bodoče dajali velik poudarek razvoju in trženju vseh programov polproizvodov. Omarne fronte, struženi elementi, lepljen in slojast les in podobno so in morajo biti tržni programi. Pravilnost takega pristopa potrjuje tudi ekonomska uspešnost TOZD TVP in TKI, ki sta že sedaj tako usmerjeni.

Pristopamo k oblikovanju poslovne filozofije podjetja. Pri tem gre zato, da Novoles kot podjetje jasno definiramo tako navzven kot tudi navznoter. Imeti moramo jasno opredeljene prednostne cilje, ki vodijo tako našo dolgoročno razvojno in poslovno politiko, kakor tudi vsakodnevne odločitve naših delavcev tako za v proizvodnji kot v komercialni in razvoju. K temu gotovo sodi uveljavljanje visoke poslovne morale, tako v medsebojnih odnosih, še posebej pa navzven, v odnosih z našimi kupci in dobavitelji.

Zadovoljevanje potreb kupcev je edini razlog za proizvodnjo. Vsi ostali cilji, ki jih kot podjetje in kot delavci v podjetju imamo, so lahko doseženi samo skozi zadovoljevanje potreb trga. Tako imenovana marketinška ali tržna miselnost mora postati vodilo vseh, še

posebej pa razvojnih aktivnosti v podjetju. Zavedati se moramo, da prav vsakdo od nas, pogosto tudi v prostem času, »prodaja« svoje podjetje, naš Novoles, s tem pa tudi naše proizvode. Ustvariti moramo občutek pripadnosti firmi, ki se ne konča za tovarniškimi vrati. Zato pa moramo z večjim poslušanjem prisluhniti potrebam in željam naših delavcev. Prav ta kvaliteta življenja v podjetju in okoli njega postaja v sedanjem družbenem in gospodarskem položaju bolj pomembna kot kdaj koli doslej. Želimo doseči, da bo podjetje predstavljalo svojim delavcem drugi dom. Večjo pozornost kot dosedaj bomo posvečali štipendiranju in zaposlovanju otrok naših delavcev, kakor tudi možnostim osebnega izpolnjevanja in izobraževanja njih samih.

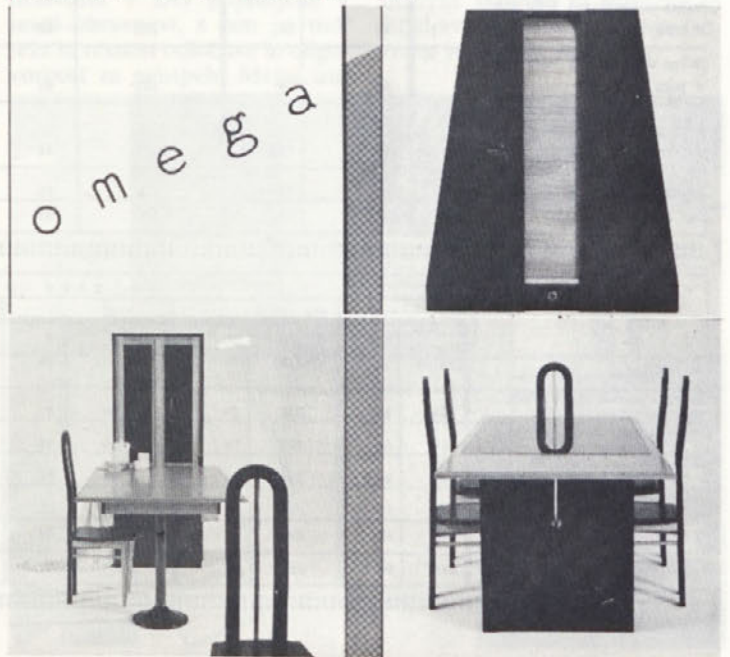
Takšen pristop seveda zahteva tudi čim hitrejšo prenovu proizvodnega programa. Kar precej naših programov je oblikovano ali tehnološko zastarelo in jih trg vse manj in manj sprejema. Takšne programe bomo posodobili ali zamenjali s takšnimi, ki jih kupci iščejo danes in jih bodo iskali jutri.

Nova organizacija mora zagotoviti, da se bo Novoles lahko hitro in elastično prilagajal spremembam na trgu. Seveda pa sama oblika organizacije še ni dovolj. Ključnega pomena je hiter prenos točnih informacij. Zato moramo poseben pomen dati hitremu razvoju informacijskega sistema, tako v samem Novolesu, kjer govorimo o notranji informatiki, kakor tudi z vključitvijo v zunanje informacijske kanale. Poslovne odločitve na osnovi mesec in več dni starih podatkov so resnično še najbolj podobne preštevanju mrtvecev po bitki.

Visoko ekonomsko učinkovitost proizvodnje in elastičnost programov lahko dosežemo

samo skozi neprestano uveljavljanje in podpiranje inovativnosti vseh delavcev Novolesa. Posebno pozornost bomo posvetili pripravi in izpeljavi programa, s katerim bomo vse delavce vspodbudili k kreativnemu delu in jih za dosežene uspehe tudi pošteno nagradili. Tako kot cela Jugoslavija tudi Novoles danes stoji na prekretnici. Stagnacija, neaktivnost, vztrajanje na preživetem, pa tudi zgolj brezbržnost lahko vodijo le globje v prepad. Pa naj ga imenujemo romunizacija, afrikanizacija ali pa kako drugače. Tako kot za Jugoslavijo tudi za Novoles velja, da je uspeh ali neuspeh odvisen od ljudi – nas samih. Intenzivna kadrovska politika, tako na osnovi lastnega kadrovskega potenciala, kot s pospešenim pridobivanjem sposobnih in uveljavljenih strokovnjakov vseh profilov od zunaj, je eden od predpogojev za uspešen preporod. Na vodilnih in vodstvenih delih bodo lahko delali le tisti, ki bodo svoje naloge opravljali uspešno, kreativno in s polno odgovornostjo do celotnega kolektiva. Le stalno in nepopustljivo izvajanje principa odgovornosti za napake in neaktivnost, najprej pri vodilnih delavcih in šele potem pri vseh ostalih, bo lahko zagotovilo, da bodo dogovorjene in sprejete obveznosti tudi speljane in končni cilji doseženi. Identifikacija vodilnih ljudi z zastavljenimi cilji in njihova pripadnost podjetju mora biti osnovno vodilo pri njihovi izbiri.

Izpeljevanje obveznosti in doseganje postavljenih ciljev pa nam bo omogočilo tudi stimulatивно nagrajevanje. Kolikor se bo le dalo, bomo razvili sistem plačila za kvaliteten opravljeno delo in ne le prisotnost na delovnem mestu. Posebno pozornost bomo namenili stimulativnemu nagrajevanju kreativnega in odgovornega dela na vseh nivojih.

Zaključek!

Z novo organizacijo prehamo na programsko zaokrožene temeljne organizacije. Bistveno se spreminja vloga delovne organizacije in njenega vodstva. Na nivoju DO se prednostno oblikuje in dogovarja strategija poslovne politike in kontrolira njeno izvajanje skozi izvajanje letnih programov in doseganje poslovnih rezultatov. Operativno izvajanje poslovne politike, vključujoč razvoj, proizvodnjo in trženje, bo v celoti prepuščeno temeljnim organizacijam in njihovim programskim vodjem, ki bodo imeli operativno ingerenco tudi nad svojimi službami v razvoju in komerciali. Predlog reorganizacije je samo prvi korak na poti k preoblikovanju in preporodu Novolesa. Danes smo predstavili samo izhodišča razvojne strate-

gije. Ta mora Novoles popeljati iz današnje izrazito proizvodno orientirane delovne organizacije v sodobno zasnovan, organiziran in voden, tržno usmerjen poslovni sistem. Zato so spremembe v organizaciji, predvsem pa v miselnosti in načinu dela neobhodne.

Zavedamo se, da pot ne bo lahka, v današnjih razmerah na trgu in družbi nasploh, pa še težja kot bi bila sicer. Vsega ne bo mogoče spremeniti čez noč, tudi rezultati se čez noč ne bodo pokazali. Biti pa moramo prepričani, da smo na pravi poti in na njej moramo vztrajati. Le tako bomo v zadnje desetletje našega tisočletja stopili samozavestno in rajši s prepričanjem v dober danes kot v lepši jutri.

Predsednik
KPO DO »NOVOLES«
Viljem Pavlič, dipl. ing.

REFERENDUM

Dne 17. 10. 1988 je bil v naši DO izveden referendum o poslovnih in samoupravni reorganizaciji TOZD v DO Novoles in o uskladitvi SSA, potrebnih za registracijo. (SaS o združevanju dela delavcev v TOZD oz. DSSS, statut TOZD oz. DSSS in SaS o združitvi v DO Novoles).

Komisija pri pregledu zapisnikov volilnih komisij in volilnih odborov TOZD in DSSS ni našla nobenih pomanjkljivosti.

Na podlagi vseh poročil volilnih komisij v TOZD in DSSS je volilna komisija DO ugotovila naslednji rezultat glasovanja o vseh vprašanjih: (GLEJ TABELO!)

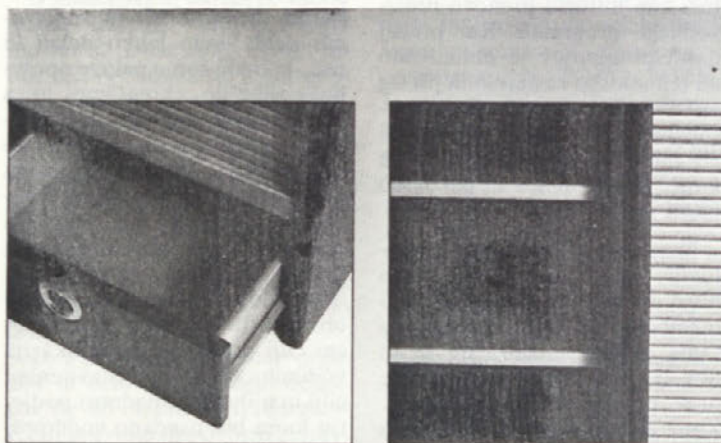
Iz poročila je razvidno, da je glasovanje o reorganizaciji in SSA uspelo v vseh TOZD in DSSS razen v TOZD TAP, kjer so delavci glasovali proti vsem predlogom. Ker je za združitev TOZD skupnega pomena (BLP in TES) potrebno soglasje vseh TOZD, v TOZD TAP pa soglasja ni bilo, predlog reorganizacije TOZD (v TOZD PRIMARA in TOZD FINALA) ni sprejet. Delavci TOZD TAP niso sprejeli tudi SaS o združitvi v DO Novoles, zato tudi ta skupni akt o združitvi vseh TOZD v DO Novoles ni sprejet.

Volilna komisija DO Novoles zato predlaga, da delavski svet DO sprejme naslednji

SKLEP:

1. Sprejme se poročilo volilne komisije o izidu referenduma.
2. Volilna komisija DO daje pobudo DS DO, da se v TOZD TAP v skladu s 444. členom Zakona o združenem delu ponovi referendum za:
  - sklep o združitvi TOZD BLP v TOZD Finalna predelava lesa
  - sklep o združitvi TOZD TES v TOZD Primarna predelava lesa
  - SaS o združitvi v DO Novoles.

Volilna komisija DO:
Igor Slak, I.r.
Janez Doltar, I.r.
Jože Novinec, I.r.

A K T I	TOZD PRIMARA											
	TDP (OPS)		TVP		TPI		ZACA		TES		SKUPAJ	
	St.volilcev glasovalo ZA	%	St.volil. glas. ZA	%	St.volil. glas. ZA	%	St.volil. glas. ZA	%	St.volil. glas. ZA	%	St.volil. glas. ZA	%
Udeležba	124/113	91	279/251	90	86/86	100	219/193	88	151/143	95	859/786	92
Sklep o združitvi v TOZD PRIMARNA PREDELAVA LESA	95	77	185	66	72	84	172	78	130	86	654	76
Sklep o združitvi TOZD BLP v TOZD "FINALO"	89	72	172	62	71	82	161	73	127	84	620	72
Sklep o združitvi TOZD TES v TOZD "PRIMARO"	86	69	169	61	68	79	153	70	130	86	606	71
SaS o združevanju dela delavcev v TOZD	93	75	173	62	74	86	168	77	130	86	638	75
Statut TOZD	90	73	182	65	75	87	162	74	126	83	635	74
SaS o združitvi v DO	91	73	175	63	74	86	165	75	128	85	633	74

A K T I	TOZD FINALA																	
	TSP		TDP(OPG)		TPP		TGD		BOR		LIPA		TPE		BLP		SKUPAJ	
	St.vol. glas. ZA	%	St.vol. glas. ZA	%	St.vol. glas. ZA	%	St.vol. glas. ZA	%	St.vol. glas. ZA	%	St.vol. glas. ZA	%	St.vol. glas. ZA	%	St.vol. glas. ZA	%	St.vol. glas. ZA	%
Udeležba	264/241	91	315/282	90	91/93	96	120/115	96	123/116	94	134/134	100	101/100	99	151/134	89	1305/1215	93
Sklep o združitvi v TOZD FINALNA PREDELAVA LESA	169	64	232	74	80	83	108	90	88	72	68	50,7	66	65	120	80	931	72
Sklep o združitvi TOZD BLP v TOZD "FINALO"	174	66	222	70	76	78	100	83	90	73	70	52	71	70	-	-	803	70
Sklep o združitvi TOZD TES v TOZD "PRIMARO"	174	66	230	73	82	85	102	85	90	73	69	52	71	70	122	81	940	72
SaS o združevanju dela delavcev v TOZD	178	67	226	72	85	88	106	88	89	72	72	54	67	66	116	77	939	72
Statut TOZD oz. DSSS	172	65	222	70	82	85	106	88	91	74	69	52	63	62	118	70	923	71
SaS o združitvi v DO	175	66	212	67	81	84	102	85	91	74	70	52	66	65	118	78	915	70

A K T I	TKO		SIGMAT		TAP		DSSS		S K U P A J - NOVOLES		
	Št.vol. glas.ZA	%	Št.vol. glas.ZA	%	Št.vol. glas.ZA	%	Št.vol. glas.ZA	%	Št.volilcev	ZA	%
Udeležba →	189/182	96	169/146	86	137/131	96	256/245	96	2915	2705	93
Sklep o združitvi TOZD BLP v TOZD "FINALO"	167	88	132	78	52	38	-	-	2659	1774	67
Sklep o združitvi TOZD TES v TOZD "PRIMARO"	167	88	134	79	54	39	-	-	2659	1901	72
SaS o združevanju dela delavcev v TOZD (DSSS)	163	86	133	79	38	28	221	86			
Statut TOZD oz. DSSS	163	86	133	79	38	28	217	85			
SaS o združitvi v DO	167	88	131	78	32	23	-	-	2659	1878	71

Ugotovitve, stališča in sklepi ob referendumskem odločanju o poslovnih in samoupravnih reorganizacijah DO Novoles

Kolegijski poslovodni organ je na svoji seji 25. 10. 1988 obravnaval izid referenduma o predlogu poslovne in samoupravne reorganizacije DO Novoles. Še posebej skrbno je obravnaval negativen rezultat referenduma v TOZD TAP. Na podlagi ocen DPO in samoupravnih organov v TOZD TAP in na podlagi analize (ankete), ki je bila izdelana v strokovnih službah, je bilo sprejeto stališče v zvezi s tem. Družbeno politične organizacije na nivoju DO, bodo svojo oceno podale na seji 27. 10. 1988 in v kolikor bodo dodatna stališča, jih bodo posredovali na seji DS DO. Kolegijski poslovodni organ je sprejel ugotovitve in stališča, ki jih daje delavskemu svetu DO v sprejem.

UGOTOVITVE:

1. 17. 10. 1988 je v celotni DO potekalo referendumsko odločanje o predlogu poslovne in samoupravne reorganizacije DO Novoles. KPO ugotavlja, da so bili predreferendumski postopki sicer izpeljani v kratkem času, vendar v zakonitih rokih in da je bilo v KPO in DO storjeno vse, da se predlogi iz razprav uskladijo, kar je bilo izraženo tudi na seji delavskega sveta, ki je z vsemi glasovi »ZA« predlog poslovne in samoupravne reorganizacije posredoval v odločanje v TOZD in DSSS. V javni obravnavi so se člani KPO in strokovnih služb udeleževali vseh aktivnosti.

2. Referendum je uspel v vseh TOZD in DSSS razen v TOZD TAP Trebnje. KPO ugotavlja, da so delavci TOZD, ki so se opredelili za reorganizacijo izrazili s svojim izjasnjevanjem visoko pripravljenost, da se z reorganizacijo prispeva k hitrejšemu razreševanju razmer v DO Novoles, ki se odražajo predvsem v slabih gospodarskih razmerah. Cilj, oblikovanje TOZD po načelu zaokroženih programsko-tržnih celot, nova strategija vodenja DO in TOZD, razbre-

menjevanje cene proizvoda nepotrebnih stroškov ter ostali cilji, pojasnjeni v strokovnih podlagah, je bil v danih razmerah v DO in širše potrjen z veliko večino na vseh TOZD in DSSS razen v TOZD TAP.

3. Izid glasovanja v TOZD TAP je nerazumljiv, saj je bil najnižji odstotek »ZA« dosežen pri glasovanju za sprejem SAS o združitvi v DO Novoles (23%), najvišji pa pri sklepu o združitvi TOZD TES v TOZD Primarno proizvodnja (39%). Sedanji TOZD TAP ostaja tudi po reorganizaciji TOZD in dobinove – razširjene poslovne funkcije in pooblastila, enako kot vse ostale TOZD, ki pomenijo po reorganizaciji programsko – tržne celote. Z ozirom na to, da so bili upoštevani vsi predlogi iz javne obravnave o predlogu reorganizacije, ki jih je posredoval TOZD TAP, KPO ugotavlja, da so delavci TOZD-a TAP na referendumu izražali nerazpoloženje s stanjem in odnosi v TOZD TAP in širše.

4. TOZD TAP preživlja podobno kot večina Novolesovih TOZD krizno obdobje. To je prvo krizno obdobje od obstoja te TOZD. V času, ko je celotna DO Novoles v izrednih razmerah in se iščejo vse poti in sredstva za takojšnje ukrepanje ter se oblikuje dolgoročna vizija oz. strategija DO Novoles, ki je usmerjena v izvoz, programsko prenovo in reorganizacijo, kar so pogoji za dolgoročneje ukrepanje, ne moremo v Novolesovi družini mimo solidarnosti za primere objektivno težjih pogojev gospodarjenja. V teh pa je trenutno tudi TOZD TAP, saj se zaradi upadanja povpraševanja proizvodnja znižuje. Spričo teh in takih razmer pomeni neuspeh referendum v TOZD TAP tudi nerazumevanje zadev, ki so bile v DO Novoles sprejete tudi s soglasjem TOZD-a TAP in od katerih poslovna politika DO Novoles oz. KPO, ki jo vodi, ne more odstopati, saj pri tem ne

more pristajati na posamične zahteve, ki ogrožajo skupen interes DO Novoles. Pri tem pa je bil o skupnem interesu v DO vedno doseženo soglasje vseh TOZD in DSSS DO Novoles.

5. KPO ugotavlja, da je neuspeh referendum v TOZD presenečenje tudi za vodstvo TOZD, kar pomeni, da to ni pravilno ocenilo razmer in zaradi tega tudi ni reagiralo pravočasno in tudi ne seznanjalo KPO s stanjem v TOZD. KPO je glede zahtevka izvršilnega odbora sindikata TOZD-a TAP po izplačilu minulega dela posredoval obrazložitev tako IO sindikata kot obrazložil svoje stališče na zboru delavcev. Zavzel se je tudi za reševanje problematike OD v smislu priznavanja poslovnih rezultatov posamezne TOZD in nakazal možnosti ob pričakovanju sprememb interventne zakonodaje na tem področju. Ob tem je potrebno povedati, da je imel TOZD TAP glede na dobre poslovne rezultate vsa zadnja leta v DO nadpovprečne OD, razen leta 1985, ko je bil na povprečju.

6. Referendumski neuspeh v TOZD-u TAP pomeni blokado izvajanja reorganizacije celote DO. Posledice negativnega referenduma v eni TOZD oz. DSSS v DO Novoles so bile vsem delavcem v DO pojasnjene v javni obravnavi, s tem pa tudi teža in resnost odločitve in odgovornost za neuspeh. Mejni izid

referenduma bi lahko vsiljeval razmišljanja o spodrsrlaju, pre-slabi obveščenosti, nezadostnem pojasnjevanju in razlagi. Dosežen nesupeh v TOZD TAP govori o globljih in nepovršinskih problemih v tej TOZD, odločanje na referendumu pa o nepravem sredstvu za razrešitev letih.

7. KPO je pri oblikovanju ugotovitev upošteval poznavanje razmer v TOZD TAP, oceno aktivnosti za sprejem sklepov, ki sta jo sprejela delavski svet in IO sindikata TOZD TAP 20. 10. 1988, zapisnik s sestanka OOZK TOZD TAP z dne 19. 10. 1988 in ugotovitve ankete, ki je bila izvedena po neuspelem referendumu.

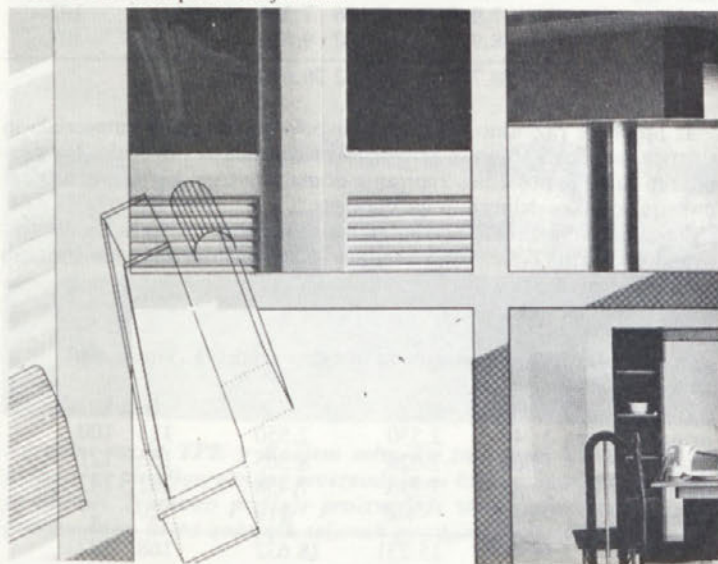
SKLEPI:

1. Ponovi se referendum v TOZD TAP dne 19. 12. 1988 za SaS o združitvi v DO ter za spremembne v organiziranosti TOZD TES in BLP.

2. KPO se zadalži, da vodi aktivnosti o reorganizaciji na mezo in mikro nivoju.

3. Tov. Pavlič Vilija se pooblasti, da določi nosilce odgovornih funkcij v DO, TOZD in DSSS, ki bodo zadolženi za izpeljavo reorganizacije.

4. Imenujejo se strokovne delovne skupine za pripravo in izpeljavo mikroorganizacije (seznam je priloga zapisnika).

Poslovni rezultati DO Novoles v obdobju od 1. 1. do 30. 9. 1988

Čeprav smo v naši DO planirali za III. kvartal pozitivni rezultat, še naprej nekatere TOZD poslujejo z izgubo. Realna izguba devetih mesecev za DO Novoles je izkazana v višini 9.247 mio in se je v III. četrtletju povečala za 2.251 mio din.

Pregled realnih rezultatov po TOZD (v mio din)

TVP	+ 1.234
ŽAGA	- 230
TPI	+ 1.598
BOR	- 736
SIGMAT	- 1.147
TPE	- 999
TDP	- 5.746
TSP	- 2.019
TPP	- 1.144
LIPA	- 721
TAP	+ 1.245
TKO	+ 1.831
TES	+ 272
TGD	- 1.516
BLP	- 461
DSSS	- 708
NOVOLES	- 9.247

Negativni učinki, ki so vplivali na povečanje izgube so naslednji:

1. Zmanjšana prodaja na domačem trgu.
2. Izpad prodaje na tujem trgu zaradi nedoseganja proizvodnje (velika odsotnost delavcev)
3. Nedoseženi prihranki pri proizvodnji, ki so bili dogovorjeni s planom za III. kvartal.
4. Prekoračitev materialnih stroškov.
5. Visoke obrestne mere.
6. Višji OD kot je bil kvartalno planiran.

Seveda pa bi bila izguba lahko še večja, če ne bi na nekaterih področjih dosegli pozitivnih rezultatov.

Da bi lažje premagovali likvidnostne težave, smo si že v začetku leta zastavili cilj znižati zaloge, kar nam v I. polletju še ni povsem uspelo. V tem kvartalu smo jih znižali za 2.293 mio din oz. 8 %.

Zaloge po planskih cenah (v mio din)

	Indeks				
	1. 1.	30. 6.	30. 9.	na 1. 1.	na 30. 6.
material	8.263	8.193	7.178	87	88
surovine	3.606	3.833	2.251	62	59
nedovr. proiz.	7.943	7.196	7.381	93	102
izdelki	8.958	9.770	9.888	110	101
	28.770	28.992	26.698		

Iz tabele je razvidno, da nam je uspelo znižati zaloge materiala in surovin, medtem ko so se zaloge gotovih izdelkov povečale. Povečanje teh zalog je posledica zapiranja domačega trga, kajti izvozna produkcija je takoj odpremljena kupecem.

Kljub likvidnostnim težavam pa se tudi v tem kvartalu nismo pretirano zadolžili. Najmanjše kreditov po današnjih obrestnih merah je namreč silno drago.

Stanje kratkoročnih kreditov za obratna sredstva (v mio din)

				Indeks	
	1. 1.	30. 6.	30. 9.	114	100
priprav. izvoza	2.240	2.550	2.550	186	121
izvoz	4.560	7.028	8.505	202	143
likvidnost	3.687	5.213	7.458	20	27
ostalo	592	440	119		
	11.079	15.231	18.632	168	122

Obresti po kvartalih (v mio din)

	I. kvartal	II. kvartal	III. kvartal	Skupaj I - IX
realne	728	1.255	2.213	4.196
revaloriz.	2.780	3.261	11.289	17.330
	3.508	4.516	13.502	21.526

V tem kvartalu smo povečali kratkoročne kredite za 22 % oz. za 3.401 mio din. Tako nizko povečanje kreditov smo dosegli s krajšanjem plačilnih rokov izvoznih terjatev, ki so se v tem obdobju povečale na račun realnejše rasti tečaja in ne zaradi fizičnega povečanja izvoza (tečaj \$ 30. 6. 2.399,30, 30. 9. 3.370,42)

Izvoz (v mio \$)

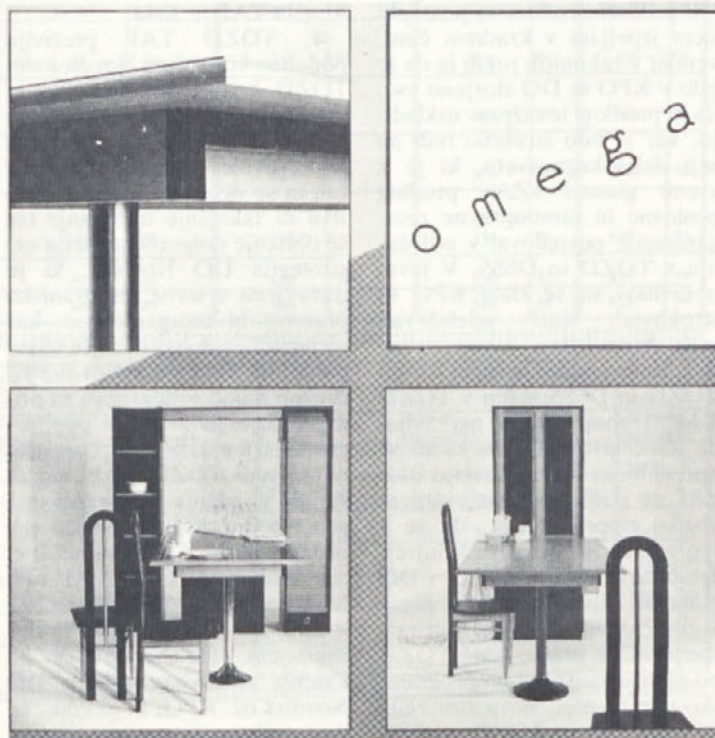
	I - III	I - VI	I - IX
indeks na 1. 87	7,3	13,3	19,6
indeks na plan 88	122	100	105
	97	88	86

To je samo nekaj pokazateljev, ki osvetlujejo prikazan realni rezultat DO Novoles. Obračunski sistem, ki je trenutno v veljavi, pa omogoča organizacijam združenega dela izkazati boljši rezultat kot je v resnici. To smo izkoristili tudi v naši DO in sicer predvsem zato, da bi lahko izplačevali take OD, ki bodo stimulatívni za naše delavce.

V uradni bilanci uspeha izkazuje tudi v tem obdobju izgubo samo TOZD TDP in sicer v višini 2.848 mio din.

Bilanca uspeha za obdobje od 1. 1. do 30. 9. 1988 (v mio din)

TOZD	Celotni Dohodek prihodek	Čisti dohodek	OD	Stan. sklad	Rez. sklad	Izgu. ba
TVP	13.642	3.243	2.450	2.236	60	154
ŽAGA	13.020	2.620	1.961	1.853		108
TPI	9.789	1.452	1.006	752	60	194
BOR	5.746	1.846	1.048	889		159
SIG.	6.310	1.878	1.439	1.317		122
TPE	7.665	1.282	823	697		126
TDP	30.387	2.671	377	3.225		2.848
TSP	12.782	3.720	2.018	1.871		147
TPP	10.505	2.024	929	825	23	81
LIPA	6.243	1.457	1.110	1.000		110
TAP	13.963	1.790	1.265	1.089	60	116
TKO	20.546	3.004	1.788	1.536	73	179
TES	6.034	1.757	1.401	1.323	7	71
TGD	6.035	1.632	974	855	50	69
BLP	5.797	2.894	1.360	1.318		42
DSSS	4.380	2.886	2.465	2.442	23	
NOVOLES	172.844	36.156	22.414	23.228	356	1.678 - 2.848

Plan za IV. kvartal 1988

DS DO je 3. 11. 1988 na svoji 10. redni seji sprejel predlog plana za IV. kvartal, ki predvideva 4 % nižjo fizično proizvodnjo, kot je bila realizirana v enakem obdobju lanskega leta, glede na letošnje povprečno doseganje pa predstavlja plan IV. kvartala 6 % povečanje.

Ob 4 % zmanjšanju zaposlenih planiramo enako produktivnost, kot smo jo dosegli v enakem obdobju lanskega leta ter za 7 % višjo kot smo jo dosegli v povprečju za Novoles I-VIII 88. Plani proizvodnje so bili definirani pri izvoznih TOZD (TVP, BOR, TDP, TSP, TPP) na osnovi kapacitetnih matrik glede na obstoječe število norma delavcev, pri ostalih TOZD (Žaga, TPI, Sigmat, TPE, TAP, TKO) pa je za plan upoštevana predvidena letna dinamika. Plani so bili namreč definirani že konec septembra, in je bila višina prodaje na domačem trgu ocenjena na osnovi takratnega stanja in predvidenih gibanj.

Situacija na tržišču se je nato že v mesecu oktobru zaostriala in beležimo upadanje prodaje v večji meri kot smo v planu za IV. kvartal predvideli.

Izvoz je za IV. kvartal v Novolesu planiran v višini 6.604.900 USA \$, to je 2 % nad letošnje povprečno izvozno realizacijo, oziroma 13 % več kot smo izvozili v IV. kvartalu 1987.

Planiranje dohodka v danih pogojih visoke inflacije izgublja pomen, ker je praktično nemogoče na osnovi številnih ocenjenih predpostavk izdelati pravo varianto plana dohodka.

Osnovna izhodišča, ki smo jih v planu za IV. kvartal upoštevali so: povprečni tečaj USD 4.200 din, povišanje prodajnih in nabavnih cen ločeno po posameznih programih, za Novoles cca 20 %, prihranki pri materialnih stroških v proizvodnji so v kvartalni plan vgrajeni v skladu z obvezami iz letnega plana, v predlog plana pa so vgrajeni tudi efekti znižanja zalog predvsem nedovršene proizvodnje in gotovih izdelkov v skupni vrednosti 2.200 mio din.

Predlog plana dohodka predvideva na osnovi omenjenih izhodišč poslovanje Novolesa kot celote v IV. kvartalu s takimi imenovano pozitivno nulo.

Vodja APS
Marija Mihelič

pri luženem pohištvu), da so nekatere kombinacije sprejemljive le za unikate, ne pa za serijsko proizvodnjo. Predlagam naj bo pri sprejemanju naročil pohištva s komplicirano sestavo furnirja, zraven tudi zastopnik TPE, ki mora imeti pravico, da pove svoje mnenje z njemu najbolj poznane področja.

Razširitev kroga odjemalcev na druga podjetja in privatnike, je zahtevala od TPE ustrezno prilagoditev tehnologije, kar je v tem času v fazi prilagajanja. Nekoliko bo spremenjena tehnologija dodelave elementov, dopolnjena z operacijo robnega furnirja in brušenja furnirja, tako, da bo kupec lahko dobil elemente v kvaliteti, direktno pred površinsko obdelavo. Poleg tega pa bo spremenjen tudi način priprave nalepkov, za katere bo v prihodnje skrbela TPE (kako je sicer bilo predvideno s projektom). Skratka, po zaključku omenjenih del bo TPE moderna ploskovna tovarna z veliko kapaciteto in veliko elastičnostjo z možnostjo sprejemanja naročil od enega (1) kosa naprej s kratkim dobavnim rokom (to je že sedaj, le da še ni kompletna v ponudbi). V zvezi z vzdrževanjem tehnologije, lahko rečemo še, da je v tovarni in izven nje soliden red in čistoča, precej nad Novolesovim povprečjem, kar pa ne pomeni, da ne bi moglo biti še boljše! S sanacijskim programom je bilo zastavljeno, da bomo zmanjšali režijska delovna mesta, kar je bilo v glavnem opravljeno, nadaljne zmanjšanje pa bomo dosegli še, ko bo vzdrževanje plinske postaje

prevzel Petrol, to je treba urediti v kratkem.

V zaključkih je treba povedati, da vsi izračuni kažejo, da lahko TOZD (obrat) posluje rentabilno le ob vsaj 90 % zaposlenosti kapacitet (sedaj v začetku novembra le 62 %), zato je treba intenzivno delati na pridobivanju novih odjemalcev, tako doma, kot v izvozu. To pogojuje profesionalen pristop in celodnevno delo posebnega komercialista za TPE s čimer se strinja tudi komerciala. Tudi KPO je na svoji seji 3. 11. 1988 tako usmeritev podprl in sprejel, poleg tega pa je marketingu dal zadolžitev proučitve trga talnih in stenskih oblog, oblikovanju pa pripravo programa serije malih mizic, kakršnih, po že prej dobljenih podatkih, primanjkuje na domačem trgu. Na tej seji je bilo ugotovljeno še, da trgu polizdelkov posvečamo premajhno pozornost, ob tem, da nam kalkulacije ravno pri tem sklopu kažejo, najugodnejšo sliko.

Mogoče bo za delavce Novolesa zanimiv še seznam glavnih odjemalcev polizdelkov TPE. To so: Stilles Sevnica, Pionir Novo mesto, LIK Kočevje, Liko Vrhnika, Inles Ribnica, Slovenjalec - trgovina Javor Ljubljana, Javor Pivka, Tovarna pohištva Brežice, Oprema Izola, KPD Lepoglava, 8. maj Varaždin in še številni manjši iz družbenega in privatnega sektorja. Kot vidimo, dela je, potruditi pa se moramo, da ga bo še več, toliko da bomo poslovali rentabilno ob ustreznih osebnih dohodkih.

Straža, 10. 11. 1988

Slavko Medle

Sanacija TPE

TPE je letošnje leto začela z obilico dela in tudi lepimi obeti za kolikormogoče rentabilno poslovanje, potem pa je aprilska prepolnitev proizvodnje v TPP, vse postavila na glavo.

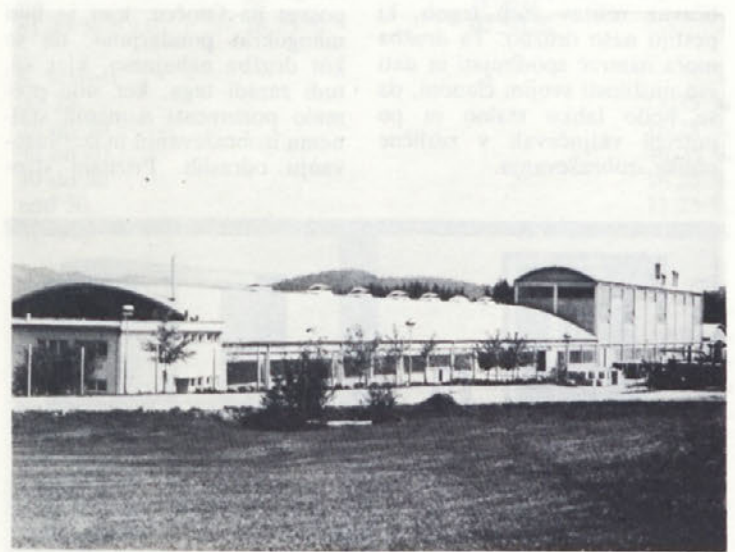
Začelo je primanjkovati dela in s tem se je začel rušiti tudi letni načrt dohodka, saj so kazali računi, da mora biti TOZD polno zaposlena, če hoče pokrivati visoke fiksne stroške, ki nastopajo predvsem iz anuitet investicije. Sanacijski odbor, ki je začel z delom po prvem maju, se je ob drugih ukrepih, močno angažiral tudi pri pridobivanju dela na prostem trgu. Uspelo mu je dobiti kar širok krog stalnih odjemalcev, ki so v maju, juniju in juliju pokrili okoli 30 % kapacitet in 45 % fiksnih stroškov, tako, da so bili obeti za naprej kar spodbudni. Nadaljne zmanjševanje Novolesovega ploskovnega pohištva v avgustu, septembru in še posebej v oktobru pa se je ponovno močno zarezalo v gospodarjenje tozda, saj zunanja, četudi še povečana naročila, niso mogla pokriti izpada domačih naročil.

K programu in ukrepom za izboljšanje stanja se bomo povrnila še v zaključku, sedaj pa velja povedati, kako delavci TPE obvladajo dragoceno strojno opremo s katero upravljajo.

Menim, da sta dve leti, kar nova tovarna obratuje, primeren čas za ocenitev dela nekega kolektiva, ki je začel s stališča

poznavanja lesa z ničelne točke. Seveda to ne velja za vodstveni kader, ki pa se tudi ni mogel pohvaliti s kakšnim posebno dolгим stažem. Lahko povemo, da med petimi vodstvenimi delavci še nobeden ni star trideset let (ali je to slabost ali prednost?!). Trdim, da svojo tehnologijo že dobro obvladujejo in da ravnajo s strojno opremo, kot dobri gospodarji. Seveda pa je tudi problem, ki še ni do kraja rešen in za katerega smo vedeli, da bo nekoliko dolgoročnejši. To je sestava furnirja, že od nekada znana med mizarji kot delo, ki zahteva dolgoletno prakso in dobro mašinerijo. Le-to imamo, manjka nam še prakse. Da bi delo čimprej obvladali je ekipo okreplil izkušeni strokovnjak C. Zupančič, ki prenaša znanje na mlajše.

Povedati pa je treba, da so Novolesove zahteve sedaj mnogo višje, kot so bile nekdanje, ko je sestavljal furnir vsak sam (sam dobro vem kakšne ekipe smo imeli včasih v TSP samo za kitanje spojev), kar je pravilno, saj mora biti cilj vrhunska kvaliteta. Seveda pa je včasih treba že pravočasno vedeti, da nekatere stvari tehnološko enostavno ne gredo skupaj (n.pr. bela črta

Zgradba tozda TPE v Račjem selu. Tu smo pred leti proizvajali keramične ploščice, vendar proizvodnja ni bila rentabilna, zato smo jo ukiniteli. Namesto prejšnje proizvodnje smo vpeljali novo, lesno proizvodnjo, ki po začetnih težavah postaja čedalje uspešnejša.

Izobraževanje delavcev v časih gospodarske prenovе

Konec oktobra je bil na Otočcu v organizaciji Andragoškega društva Slovenije posvet o organizaciji izobraževanja delavcev v časih gospodarske prenovе.

Najbrž ni treba posebno poudarjati v kakšni krizi se nahajamo. Dobro vemo, da je kriza vsestranska – družbena, politična in gospodarska, da je začela spodjedati že korenine in temelje našega življenja. Za izhode iz krize potrebujemo temeljito prenovо gospodarstva, političnega sistema in družbe kot celote.

Prenova mora pomeniti opuščanje dosedanjih – zastarelih načinov dela, preživele tehnologije, ki ni sposobna zagotavljati proizvodov, ki jih tržišče potrebuje. Opuščanje zastarele proizvodnje in uvajanje novih, sodobnih načinov dela pa je potrebuje tudi novo – sveže znanje. Seveda znanje samo po sebi še ni dovolj za spreminjanje stvari. Nujno je, da se človek zaveda, da znanje potrebuje, če hoče svoje delo dobro opraviti. Podobno, kot je potrebno obnavljati stroje, tehnologijo, načine dela in podobno, je treba obnavljati tudi znanje. Zmotno je namreč misljenje, da si se po nekem končanem šolanju izšolal za vse življenje.

Prav v sedanjem času, v naši globoki krizi, ko se bomo vse pogosteje srečevali s problemom, da neko delo ni več potrebno, ker so zahteve sodobnega časa drugačne bo marsikdo prišel do spoznanja, da mora obnoviti in dopolniti svoje znanje. Najbrž je zaradi tega tudi nekaj pozitivnega v krizi.

Seveda ni samo spoznanje posameznika, da mora obnoviti in dopolniti svoje znanje že zvečičavna rešitev vseh tegob, ki pestijo našo družbo. Ta družba mora namreč spodbujati in dati vse možnosti svojim članom, da se bodo lahko stalno in po potrebi vključevali v različne oblike izobraževanja.

Kdorkoli vsaj površno pozna razmere v našem izobraževanju, predvsem pa kdor pozna izobrazbeno strukturo zaposlenih v našem gospodarstvu in v družbi nasploh bo takoj vedel, da nas v prihodnosti čakajo na tem področju težke naloge. Nekako še uspemo urejati obvezno šolanje in redno šolanje mladine, veliko problemov in predsodkov pa nam povzročata izobraževanje odraslih (in zaposlenih).

Prav tej problematiki, to je izobraževanje odraslih je bil posvečen posvet na Otočcu.

Priznani strokovnjaki iz SR Slovenije so z različnih zornih kotov skušali obelodaniti odprta vprašanja izobraževanja odraslih. Rdeča nit posveta in glavni razlog zanj so takoimenovani tehnološki viški zaposlenih (nekateri omenjajo tudi navidezno zaposlenost in podobno), ki so se pojavili kot eden od produktov naše družbene krize. Čeprav se je ta problematika začela kazati v pravi luči že s primerom Savinje iz Celja, je pozornost javnosti še bolj pritegnil primer Papirnice Vevče. Pokazalo se je, da nikakor nismo pripravljeni na reševanje takih problemov, saj so probleme delavcev, ki so ostali takoimenovani tehnološki višek v Vevčah reševali eksperimentalno. Reševanje problema delavcev Papirnice Vevče pa je spodbudilo vse zainteresirane v naši družbi, da so pričeli z aktivnostmi, ki naj bi omogočile sistemsko reševanje takih in podobnih problemov. V to akcijo nedvomno sodi tudi posvet na Otočcu, kjer je bilo mnogokrat poudarjeno, da se kot družba nahajamo, kjer se, tudi zaradi tega, ker smo premalo pozornosti namenili stalnemu izobraževanju in izobraževanju odraslih. Priznani stro-

kovnjaki s področja izobraževanja, prava, kadrovanja, itd., ter nekateri družbenopolitični delavci so osvetlili sledeča vprašanja:

– razvojna preobrazba gospodarstva SR Slovenije in strateška vprašanja našega gospodarstva
– kadrovske razsežnosti strategije inovacijske družbe
– razvoj in zaposlovanje kadrov čigav problem?

– pravna vprašanja prezaposlovanja in preusposabljanja delavcev

– izobraževanje odraslih kot strateški dejavnik pospeševanja našega družbenega in tehnološkega razvoja

– sodobni prijemi pri izobraževanju in preusposabljanju delavcev

– potrebe po izobraževanju odraslih glede na demografske in izobrazbene trende

– dejavnost skupnosti za zaposlovanje pri strukturiranju zaposlenosti in pri reševanju presežka delavcev v posameznih OZD

– ugotavljanje potreb in možnosti izobraževanja v OZD

– model kadrovskega izobrazevalnega informacijskega sistema

– naloge in možnosti delavskih univerz pri preusposabljanju presežkov delavcev

– psihološka priprava delavcev na prestrukturiranje kadrov v OZD (izkušnje iz Gorenja)

– poklicno usmerjanje in preusposabljanje žensk v integriranem izobraževanju

– neodložljive naloge pri izobraževanju delavcev v gospodarski krizi in preobrazbi

– aktualna vprašanja prestrukturiranja gospodarstva in reševanja ekonomskih in tehnoloških presežkov

– druga vprašanja s tega področja.

Posvet je bil zaključen z okroglo mizo – splošno razpravo o obravnavani problematiki.

In kje smo v NOVOLESU glede na obravnavano problematiko?

Če hočemo slediti zahtevam trga in če hočemo postati sodobno urejeno podjetje, moramo izobraževanju svojih delavcev nameniti pozornost in sredstva, ki mu pripadajo. To mora biti del našega dela in življenja, to mora biti naša prioriteta in stalna naloga!

Vid Fajdiga

Izobraževanje vodij dela

Vse pogosteje slišimo, da je izobraževanje oziroma znanje eden izmed najpomembnejših dejavnikov za družbeni in človekov napredek. Ta ugotovitev ni nastala šele v dvajsetem stoletju – dolgo časa je že od tedaj, ko je človek spoznal, da je znanje moč.

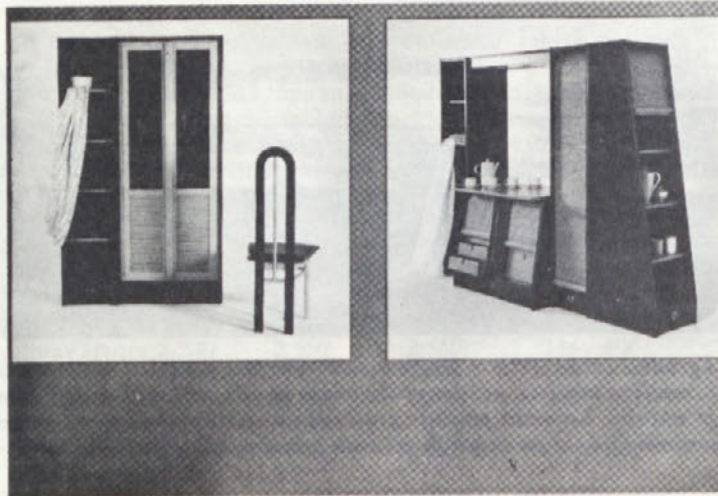
V časih prenovе in krize, ki nas sili k prenovi se vse bolj zavedamo, da nam je znanje potrebno, da bi premagali krizo in stvari obrnili na bolje.

V naši DO je še vse prevečkrat prisotna miselnost, da se izobraževanje konča v šolskih klopih in da le to zadostuje za opravljanje del in nalog. Vendar se bomo morali v času, v katerem živimo, vse bolj zavedati, da za prilagajanje številnim novostim potrebujemo dousposabljanje, preusposabljanje in včasih tudi čisto novo izobraževanje. Le na ta način bomo lahko sledili razvoju, ki je včasih prav zaradi neizobraženosti oviran.

V sklopu programa kadrovske prenovе v Novolesu se je izoblikovala potreba po funkcionalnem izobraževanju vodstvenih delavcev v procesu dela-izmenovodij. Program izobraževanja je skupaj s sodelavci DO Novoles pripravil tov. Ježek Feliks, strokovni sodelavec Srednje lesarske šole Škofja Loka in obsega 64 ur. Z izobraževanjem bomo začeli v drugi polovici meseca novembra. Izobraževanje bo potekalo vsak dan od ponedeljka do petka. Vsak udeleženec bo moral ob koncu izobraževanja izdelati seminarsko nalogo in v njej obdelati problem iz svojega delokroga in seminarsko nalogo tudi zagovarjati pred komisijo. V prvi fazi bo program izobraževanja izveden za TOZD-e: TVP, ŽAGA, TPI, TDP, TSP, TPP, TES in TGD.

Teme in predavatelji po posameznih področjih:

1. Znanje o ekonomiki delovnega procesa – Fink Jože
2. Znanja za izvedbo delovnega procesa (organizacija proizvodnje) – Bajt Andrej
3. Finančna uspešnost poslovanja DO – Fink Jože
4. Poslovna politika DO – marketing – Pavlič Viljem
5. Psihologija timskega dela – Šterbenc Alfonz
6. Motivacija za delo-vloga vodje v kadr. pol. – Bokal Stane (zunanj)
7. Naloge vodje in usposabljanje za delo – Ježek Feliks (zunanj)
8. Organizacija lastnega dela – Šterbenc Alfonz
9. Zagotavljanje kakovosti – Pucelj Peter
10. Ustvarjalnost in inovativnost – Vizjak Igor
11. Varstvo pri delu – Šenica Igor
12. Računalništvo – Erpič Franc
13. Pisno komuniciranje – Oman Barbara (zunanj)
14. Strokovno tehnična znanja – Todorović Miodrag

Da bi dosegli smoter in cilje izobraževanja, bodo delavski sveti posameznih TOZD sprejeli sklepe, da morajo izobraževanje absolvirati vsi, ki opravljajo funkcijo vodje delovnega procesa-izmenovodje, ali ki jih v perspektivi predvidevamo za opravljanje te funkcije. Organizirano izobraževanje je delovna obveznost in je pogoj za opravljanje funkcije vodje. Le tisti, ki bo izobraževanje uspešno opravil, bo lahko še nadalje opravlja delo izmenovodje. Program predstavlja osnovo, ki se bo kasneje dograjevala v vsakoletnem nekaj dnevnem seminarju.

Verjetno bo vse bolj potrebno upoštevati pri našem nadaljnjem delu misel, ki jo je v knjižici »Organizacija strokovnega usposabljanja« napisal J. Jereb:

»Del in opravil, za katere bi se lahko človek usposobil enkrat za vse življenje, ni več; vsak delavec se mora adaptacijsko ali dopolnilno usposabljanje skozi vso delovno dobo.«

Referenta za izobraževanje
Tatjana Maresić

Trg o naši novi jedilnici »Omega«

Od 10. do 15. oktobra smo v Ljubljani razstavljali našo novo jedilnico »Omega« kar smo od 20. do 25. oktobra ponovili v Zagrebu. Pri tem pa smo tudi povprašali obiskovalce kaj mislijo o tej jedilnici. Iz same analize je razvidno, da je »Omega« odlično sprejeta. Obiskovalci so predvsem navdušeni nad novimi oblikami in barvnimi kombinacijami, program pa uvrščajo v višji cenovni razred. Nekaj pripomb je bilo edino za stol, katerega bi bilo potrebno še dodelati.

Spodaj je tudi analiza ankete iz katere je razvidno mišljenje obiskovalcev o novi jedilnici.

Analiza anket za jedilnico Omega v Ljubljani in Zagrebu

1. Ali vam je všeč?

da	ne	skupaj
95.00 %	3.75 %	98.75 %

2. Velikost in design

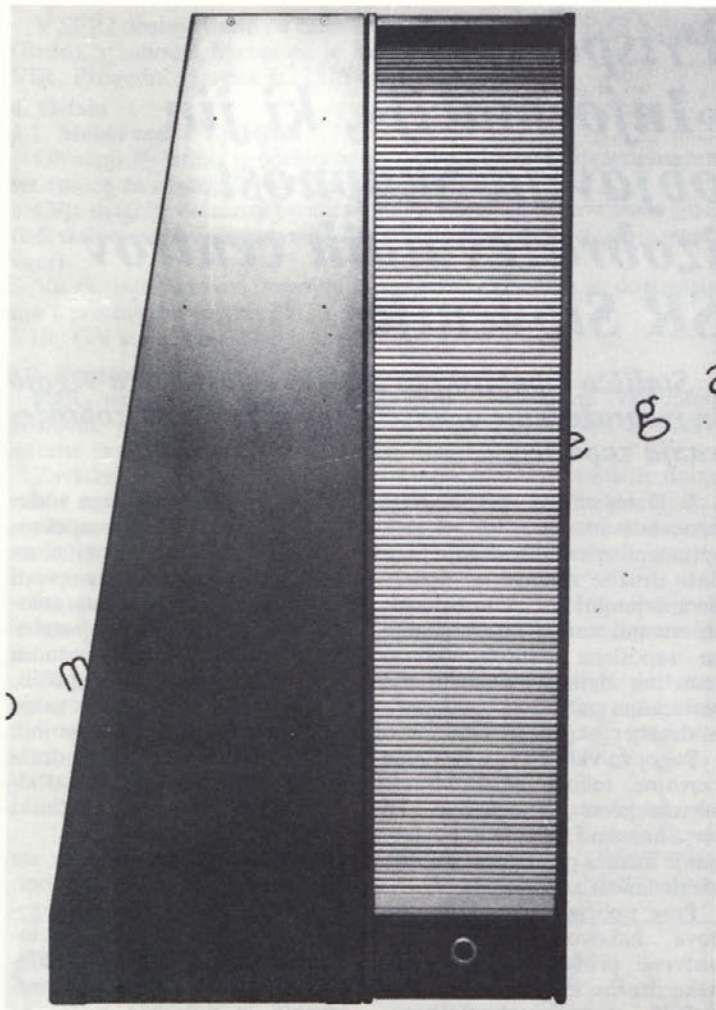
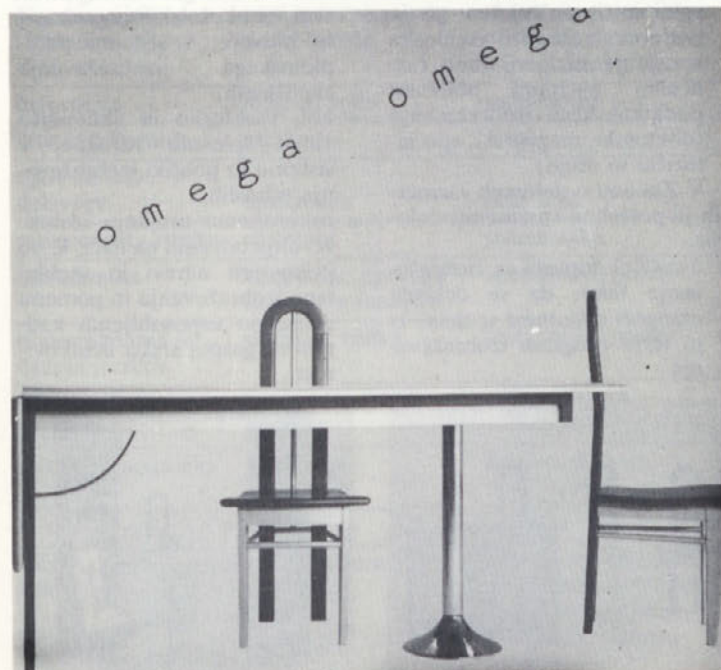
primerno	neprimerno	skupaj
91.25 %	3.75 %	95.00 %

3. Sestavljenost

mi je všeč	ni mi všeč	skupaj
92.50 %	0.00 %	92.50 %

4. Barve

so mi všeč	niso mi všeč	skupaj
87.50 %	7.50 %	95.00 %

5. Funkcionalnost posameznih elementov

	da	ne	skupaj
stoli	72.50 %	23.75 %	96.25 %
miza	90.00 %	2.50 %	92.50 %
bar	90.00 %	2.50 %	92.50 %
rolo	81.25 %	8.75 %	90.00 %
razpor. pol.	71.25 %	1.25 %	72.50 %
kotni el.	87.50 %	0.00 %	87.50 %
zaklj. el.	87.50 %	0.00 %	87.50 %

6. Cena

primerna	neprimerna	skupaj
86.25 %	5.00 %	91.25 %

7. Ali bi se odločili za nakup jedilnice

da	ne	skupaj
81.25 %	16.25 %	97.50 %

8. Starost

do 25	8.75 %
25 do 30	16.25 %
30 do 40	46.25 %
40 do 50	16.25 %
nad 50	11.25 %
Skupaj	98.75 %

9. Izobrazba

nizka	1.25 %
srednja	30.00 %
višja	23.75 %
visoka	36.25 %
Skupaj	91.25 %

10. spol

moški	ženski	skupaj
48.75 %	51.25 %	100.00 %

11. Osebni dohodek

velik	srednji	majhen	skupaj
13.75 %	66.25 %	11.25 %	91.25 %

Mitja Rebselj
Sektor za razvoj trženja

Prispevek iz »Informacij«, ki jih objavlja Skupnost izobraževalnih centrov SR Slovenije:

Stališča republiškega družbenega sveta za vzgojo in izobraževanje o potrebah in možnostih izobraže- vanja zaposlenih

1. Današnji čas stalnih družbenoekonomskih in tehnoloških sprememb v svetu postavlja pred našo družbo zahteve po neneh- nem širjenju količine in kakovosti znanja, kar še posebej velja za zaposlene delavce, ki so temeljni dejavnik ustvarjanja materialne osnove gospodarstva in družbe.

Pogoj za vključitev v svetovne razvojne tokove je predvsem konkurenčno gospodarstvo. To terjajo nenehno širjenje in poglobljanje znanja pri delu in splošno razgledanost zaposlenih.

Prav količina znanja in njegova kakovost sodita med bistvene primerjalne prednosti neke družbe in gospodarstva na sedanji stopnji tehnološkega, gospodarskega in družbenega razvoja v svetu in tudi pri nas.

Primerjalni podatki o izobrazbeni strukturi zaposlenih nam npr. pokažejo, da so imele ZDA že leta 1960 v strukturi zaposlenih okrog 20 % delavcev z višjo in visoko strokovno izobrazbo, da je imela Francija leta 1982 v izobrazbeni strukturi okoli 20 % zaposlenih z visoko in višjo izobrazbo in da je ZR Nemčija dosegla to razven že konec 70-ih let. Te primerjave nam pokažejo, da pri razvoju izobrazbene strukture zaostajamo za 20 do 30 let za razvitimi državami.

Podatki za leto 1984 nam kažejo, da ima npr. v gospodarstvu in industriji za dela in naloge, ki so določene za delavce z visoko izobrazbo, tako izobrazbo le 64 % na ta dela razporejenih delavcev in višjo le 57 %. To pomeni, da skoraj vsak drugi delavec, zaposlen v gospodarstvu in industriji, nima ustrezne izobrazbe za dela na katera je razporejen.

Vrednost znanja je deklarirana, ne pa tudi dejansko vrednotena. To se kaže v previsoko ocenjeni zahtevnosti del v pretežno administrativno naravnanih sistemih delitve osebnih dohodkov, v nezadostni motivaciji zaposlenih za izobraževanje in primanjkljajih ustrezne izobrazbene ponudbe, zlasti pa še v neustreznem vrednotenju znanja in njegovem majhnem vplivu na napredovanje, blokiranje uporabe znanja zaradi neustrez-

nih programov in slabega vodenja ter netržnih merilnih uspešnosti poslovanja. Pomembne vzroke takemu stanju je pripisati temu, da ni izoblikovana celovita strategija preseganja zatečenega stanja, ki bi morala graditi predvsem na ekonomski prisili, na umeščanju izobraževanja odraslih v okviru razvojnih težej globalnih sektorjev družbe in razvojnih politik na narodnogospodarski in podjetniški ravni.

V izobraževanju odraslih sta možni dve poti, ki sta podobni, ne pa tudi identični: šolska izobrazba in pridobivanje funkcionalnih znanj. Spričevalo, s katerim se zaključuje šolsko izobraževanje je potreben pogoj za vključevanje v delo. Dejanski položaj delavca mora biti odvisen od rezultatov dela, ki jih ustvarja na podlagi pridobljenega znanja s svojim in skupnim družbenim delom. Le na teh podlagah je moč izvajati učinkovito funkcionalno izobraževanje, pri katerem so nujni hitri rezultati, ki jih je mogoče dosegati na podlagi sinteze interesov delavca in OZD. Pridobivanje operativnih funkcionalnih znanj mora biti čim manj formalno obremenjeno, zato ga je potrebno »razšolati«. Čimbolj naj bi bilo naslonjeno na gospodarstvo, in čim manj »pošolano«. V načelu se mora odmikati od šolskih oblik, čeprav ga v določenih primerih lahko izvaja tudi šola.

2. Republiški družbeni svet meni, da bi bilo smotrno izoblikovati celovito strategijo izobraževanja odraslih, ki naj bi:

na ravni ciljev dajala poudarek dviganju izobrazbene in kulturne ravni celotnega ter zaposlenega prebivalstva in usposabljanju širšega kroga vodilnih strokovnjakov v posameznih strateško-razvojno pomembnih področjih;

na ravni temeljnih družbenih nosilcev, njihovih obveznosti in odgovornosti, upoštevala programske, vsebinske in metodološko didaktične posebnosti izobraževanja zaposlenih in širše odraslih, njegovo skladnost s potrebami in zahtevami tržno naravnane poslovanja; nujno potrebno stopnjo samostojnosti

in avtonomnosti sistema izobraževanja zaposlenih, ki naj daje delavcem, OZD in gospodarskim združenjem dovolj prostora za oblikovanje kadrovske izobraževalne funkcije v celovitosti poslovne funkcije;

Na ravni ustvarjanja globalnih pogojev zagotovila nujno potrebnem spremembo v ekonomskem in političnem sistemu ter v ekonomski in razvojni politiki, ki bodo vodile k temu, da bo lahko OZD uspešno gospodarila in preživela le, če bo svoj razvoj gradila na znanju zaposlenih in na njegovem obnavljanju ter da bo na teh osnovah tudi vsak zaposleni v njej gradila svojo poklicno in življenjsko perspektivo.

3. Republiški družbeni svet za vzgojo in izobraževanje podpira pobude Gospodarske zbornice Slovenije za sistemske spremembe, ki so potrebne za vidika izobraževanja odraslih.

V Zakonu o usmerjenem izobraževanju in v Zakonu o združevanju OZD v Gospodarsko zbornico in splošna združenja je potrebno opredeliti vlogo Gospodarske zbornice in splošnih združenj pri sprejemanju programov izpopolnjevanja in usposabljanja in sodelovanju pri sprejemanju VIP za pridobitev izobrazbe.

V Zakonu o usmerjenem izobraževanju je potrebno opredeliti:

- da je potrebno pri sprejemanju in verifikaciji VIP vključiti tudi splošna (panožna) združenja
- da so DU, verificirani izobraževalni centri in druge specializirane izobraževalne organizacije za odrasle sestavni del mreže vzgojno-izobraževalnih organizacij
- glede možnih nosilcev specialističnega izobraževanja, bi veljalo ohraniti sedanjo zakonsko rešitev, da ga lahko izvajajo tudi razvojno raziskovalni inštituti, pri tem pa je potrebno razčistiti vsebinska vprašanja razmerij med različnimi možnimi oblikami podiplomskega izobraževanja (doktorski, magistrski, specialistični in drugi).
- V Zakonu o delovnih razmerjih je potrebno spremeniti določila:
  - o dolžini dopusta za izobraževanje tako, da se delavcu omogoči odsotnost iz dela, ki jo terjajo program izobraževanja

- določila o uporabi instituta uveljaviti v skladu z razvojno in poslovno politiko OZD in ga uskladiti z določili Zakona o združenem delu.

Glede določil, ki zadevajo izobraževanje odraslih je potrebno uskladiti Zakon o delovnih razmerjih in Zakon o usmerjenem izobraževanju.

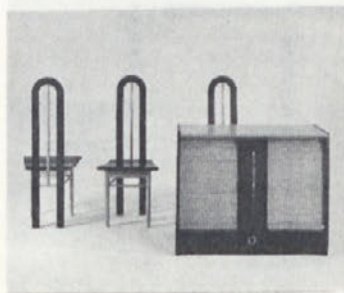
V Zakonu o celotnem prihodku spremeniti določilo, ki zavezuje OZD, da financirajo izobraževanje ob delu iz sklada skupne porabe.

Vse našete sistemske spremembe so pogojene z nekaterimi spremembami v okviru širšega gospodarskega in družbenopolitičnega sistema, predvsem na področju trga blaga in storitev, trga kapitala in trga dela in znanja t. j. z uveljavitvijo bolj tržnega gospodarstva.

4. Republiški družbeni svet za vzgojo in izobraževanje podpira razumevanje izobraževanja zaposlenih kot sestavnega dela nacionalne izobraževalne politike in politike pospešenega razvoja pridobljenih primerjalnih prednosti gospodarstva. Vendar analiza razmer kaže, da je stopnja učinkovitosti uresničevanja že sprejetih stališč in usmeritev v različnih družbenih subjektih primerjalno skromna. Pri tem velja tudi opozorilo na izkušnjo maksimalističnega in voluntarističnega postavljanja ciljev, ki pogosto niso podprti z realnimi izvedbenimi potmi in zmogljivostmi.

Zato predlagamo, da RK SZDL in njeni organi ocenijo družbeno gospodarske in politične aktivnosti in njihove učinke na področju izobraževanja zaposlenih. Pri tem menimo, da bi bilo pozornost potrebno usmeriti na:

- raziskovanje in razvoj za potrebe izobraževanja zaposlenih,
- mesto in vlogo visokega šolstva, visokošolskih organizacij in univerz, v sistemu podiplomskega izobraževanja zaposlenih,
- bolj vsebinsko in aktivnejšo vlogo splošnih združenj v sistemu in politiki izobraževanja odraslih,
- zakonskemu urejanju izobraževanja odraslih na nači, ki bo prilagojen naravi in vsebini tega izobraževanja in pomenu primerno usposobljenih kadrov za gospodarsko učinkovitost.

Notice št. 19

1. Splošni gospodarski tokovi

razmerje = $\frac{I-X_{88}}{I-X_{87}}$:
proizvodnja 98,7
izvoz 112
uvoz 102
zaloge v trgovini 92,2
cene v ind. 271,9
cene na drobno 275,6
izplačani OD 245,9
investicije 215,7

Tečaj dinarja – nominalni: (osnova 30. 11. 83 = 100)

– proti košari 7 konvert. valut = 3.748
– proti USD = 2.882
– proti DEM = 4.322
– proti klirinški obrač. enoti = 3.405

DP (po stalnih cenah) 98,9

VIR: Privredni vjestnik št. 2073 (str. 18)

2. Konkurencija

2.1. Švica – zunanja trgovina lesnih plošč

Švicarski uvoz plošč vlaknenk (trde plošče in MDF – plošče) je v prvi polovici letošnjega leta dosegel 16.300 ton. V skupnem uvozu:

– trdih plošč (5.100 ton) znaša delež Avstrije 2.030 ton
– MDF – plošč (8.130 ton) znaša delež ZRN 2.550 ton, Italije 1.800 ton in Španije 1.300 ton
– ostalih trdih plošč (1.960 ton) znaša delež ZRN 1.260 ton in Avstrije 413 ton.

Švicarski uvoz ivernih plošč pa je v prvi polovici letošnjega leta znašal 47.500 ton, od tega iz Avstrije 24.000 ton. Poleg tega pa je švicarski izvoz iveric dosegel skupaj 130.000 ton.

VIR: Tanjug – ekos št. 41 (okt. '88)

2.2. Izvoz vezanih plošč iz Indonezije

Vrednost: 1,5 milijard USD – delež privatnih podjetij: 82,8 % (število: 106). V Indoneziji deluje 14 tujih podjetij, ki se ukvarjajo z izvozom vezanih plošč. Njihov delež v izvozu je 17,2 %. Državna podjetja pri teh poslih ne sodelujejo.
VIR: Tanjug – ekos št. 42 (okt. '88).

3. Management

Primerjava pogojev za delo naših in tujih vodilnih delavcev:

Kriterij	Poslovodni organ	Managing director
pooblastila	minimalna: po ZZD	neomejena
vpliv družbeno pol. skupnosti	zelo velik	neznaten
organ upravljanja	nestrokoven začasen	profesionalen stalen
zakonodaja	nepregledna, stalne spremembe, obsežna, kontradiktorna	stabilna, rigorozna, dolgoročne kazni
organizacijska struktura	toga, predpisana do podrobnosti	elastična, po meri obvezna odg. oseba, kapital, naziv
investicije	majhen vpliv	samostojno
hitrost odločanja	majhna	visoka
vpliv na OD delavcev	minimalen	zelo velik
povezanost s stroko	slučajna	sistematska
selektivnost	vsak lahko opravlja ta posel = funkcija	specialnost, poklic
obnova znanja in znanje jezиков	slučajna, redka	sestavni del posla
odnos del. sredine	negativen, začasna funkcija	zelo pozitiven, velik ugled
posledice neuspeha	minimalne	fatalne, mogoče doživljenjske
stabilnost dela	mandat	dogovor, do odpoklica
materialna stimulacija	nizka, ni bonoficij	do 200.000 USD/leto, prvenstvo pri delnicah, dodatna pokojnina, avto, hiša, statusni simboli – klub

V SFRJ obstaja samo en center za izobraževanje vodilnih delavcev (Brdo), v zahodni Evropi pa je 250 managerskih šol.

VIR: Privredni vjestnik št. 2575 (str. 6).

4. Ostalo

4.1. Meblo tudi v Ljubljani

Ob svoji 40-letnici je Meblo odprl svoj poslovno-informativni center (poleg že obstoječih v Novi Gorici in Celju).

Cilj: dvigniti kulturna bivanja (poleg lastnih izdelkov bodo imeli tudi stalno razstavo svetovnih novosti s področja opremljanja stanovanj).

Vloga: informativna, vzgojna in poslovna (srečanja in dogovarjanja s poslovnimi partnerji).

VIR: GV št. 42 (str. 24).

4.2. Pomen in vsebina plana marketinga

Plan marketinga mora predstavljati pomemben dokument poslovne politike, ki naj definira opredelitev podjetja za razvoj interne in eksterne marketinške usmeritve.

Zavedati se moramo, da so se v podjetjih, ki imajo relativno dobro razvit marketing bolj ali manj slučajno zbrali strokovnjaki, ki so z entuziazmom in lastno strokovnostjo uspeli pritegniti stanovske somišljenike in druge strokovnjake, ki so bili pripravljene sprejeti izziv o tej pionirski aktivnosti pri nas.

Število ustrezno usposobljenih strokovnjakov za planiranje in izvajanje marketinga je izredno majhno, ker obstoječe izobraževalne ustanove to področje dokaj obrobno obravnavajo.

Običajno je za uspešnost izvajanja plana marketinga potrebno poleg reorganizacij (organiziranja službe za marketing) potrebno tudi spremeniti oz. dopolniti sistem zbiranja in urejanja poslovne informatike.

VIR: mr. Zdravko Pečar: Planiranje marketinga

Sektor za razvoj trženja:

Pehnc Durda

Piletič Zlata

Mali Darinka

Cepljenje proti influenci

V jesensko-zimskem obdobju 1988/1989 bomo organizirali neobvezno cepljenje proti influenci z inaktiviranim ali mrtvim cepivom, ki vsebuje tiste soje virusov influence, ki bodo po predvidevanjih SZD povzročali morebitne epidemije.

V letu 1988 so se pojavile nove oblike virusov, zaradi katerih se pričakuje v sezoni 1988/89 večje število obolelih kot v zadnjih letih, pa tudi sama bolezen bo verjetno potekala v hujši obliki.

Cepimo lahko odrasle in otroke od 7. leta starosti dalje.

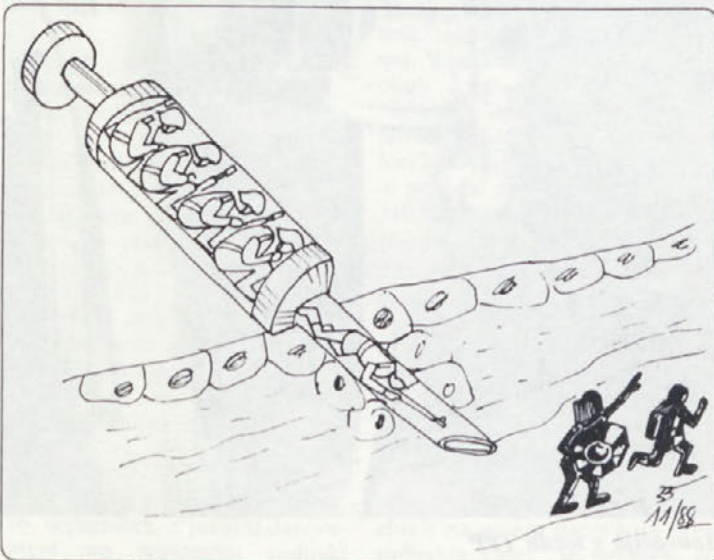
Dosedanje izkušnje v Sloveniji kažejo, da je cepljenje edini ukrep, ki zagotavlja določeno stopnjo zaščite. Cepljenje ima

za kolektive poleg zdravstvenega tudi ekonomski pomen, zato priporočamo čim večjo udeležbo.

Cepimo z dvema dozama v presledku enega meseca. Cena kompletnega cepljenja je 13.000 din za cepljenje posameznika.

V primeru, da bi se delavci vaše delovne organizacije želeli cepiti proti influenci, nam sporočite na naslov: ZCD – TOZD Zavod za socialno medicino in higieno Novo mesto, Mej vrti 5 ali telefonsko: 21-253, 21-424 zaradi dogovora o kraju in času cepljenja.

Na Zavodu za socialno medicino in higieno Novo mesto, Mej vrti 5, cepimo vsak dan do 10. ure.

INOVATOR

Podelitev priznanj Inovator leta

27. 10. 1988 so bile podeljene nagrade oz. priznanja tistim, ki so v letu 1988 prispevali za razvoj raziskovalnega dela in množične inovativne dejavnosti v občini Novo mesto. Podeljene so bile nagrade za uspehe pri mentorskem delu mladih raziskovalcev, na področju raziskovalnega dela, množične inovativne dejavnosti in nagrada za življenjsko raziskovalno delo. Podelitev priznanj je bila v Novoteksovi jedilnici ob prisot-

nosti najvidnejših družbeno političnih delavcev. Nagrade je podeljeval predsednik občinske raziskovalne skupnosti, katera je bila tudi iniciator in realizator akcije.

Iz naše delovne organizacije je dobil nagrado inventivno delo tov. Franc Zadrave iz tozda ŽAGA. Priznanje je brez dvoma prišlo v prave roke saj je v tem letu v tozdu zaživelo njegovih pet inovacij.

Inovativna dejavnost na TOZD TPI

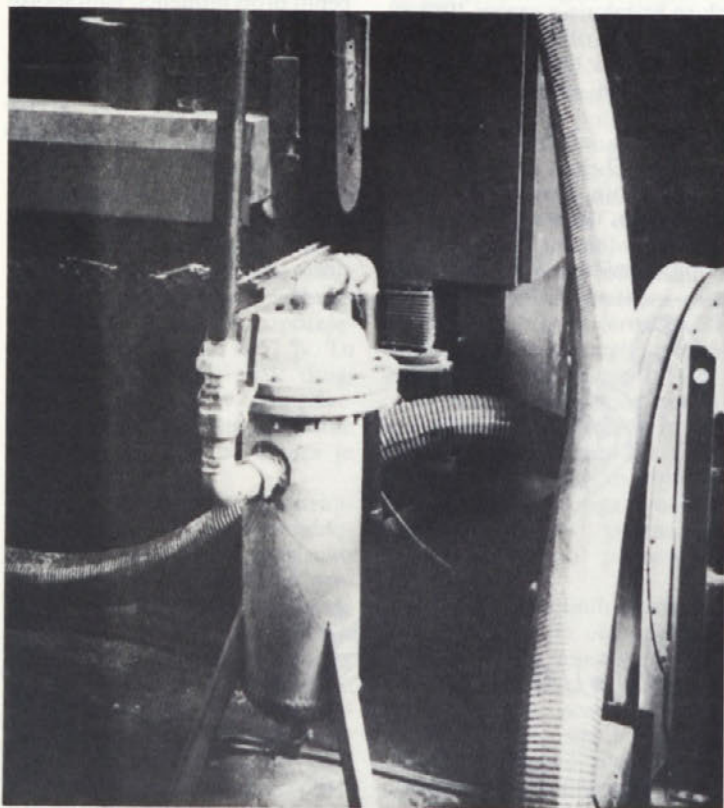
Tokrat si bomo podrobneje ogledali kaj se na področju inovativne dejavnosti na tozdu ob soteškem jezcu na prelepi Krki dogaja.

Še pred kratkim so se delavci in vodstvo tozda razburjali zaradi odstopanja pri vrtnanju obdelovancev na možničarski WLEHBRING, saj je zaradi tega prihajalo do zastojev v proizvodnem procesu in do ogromnih količin škarta. Zato so se vzdrževalci s svojim vodjem Bukovec Štefanom na delu odločili rešiti ta problem. Napaka je bila 100 % odpravljena saj je tov. Bukovec odkril na kakšen

način je bilo potrebno stroj dopolniti. Inovacija je poleg ogromnih materialnih koristi prispevala tudi k izboljšanju odnosov v samem tozdu.

Na podoben način so pred leti v tozdu rešili problem krmiljenja čelilnika DÜSPOHL 1 s fotočelico in njeno daljinsko premikanje. Avtor rešitve je bil Kralj Zdenko ob pomoči Bukovec Štefana. O ostalih inovacijah in podrobnejše o že omenjenih pa v naslednji številki ko bo komisija pripravila predlog izplačila nagrad inovatorjem v tozdu TPI.

Doltar Janez

Inovacija v tozdu TPP

Kadrovske vesti za mesec oktober 1988

TOZD TVP:

odšli: Turk Ivanka (sporazumno).

TOZD ŽAGA:

prišli: Davidovič Franjo (iz JLA), Papež Darko (iz TOZD BLP)
odšli: Pavlovič Ljupko (izjava delavca), Poplašen Manda (v TOZD TSP).

TOZD TPI:

odšli: Struna Franc (v JLA).

TOZD BOR:

prišli: Zorko Jože
odšli: Vračun Martin (izjava delavca), Planinc Anton (sporazumno).

TOZD SIGMAT:

prišli: Žibert Silvo
odšli: Rus Anton (invalidska upokojitev), Krevs Jožef (predčasna upokojitev).

TOZD TDP:

prišli: Zore Robert
odšli: Bučar Stanislava (upokojitev).

TOZD TSP:

prišli: Poplašen Manda (iz TOZD ŽAGA)
odšli: Stopar Robert (v JLA).

TOZD TPP:

prišli: Barborič Peter (iz JLA).

TOZD TKO:

prišli: Derganc Jurij
odšli: Kostelec Milica (invalidska upokojitev), Arnež Mihael, Flajnik Sandi in Papič Kaja (del. raz. za dol. čas), Murtič Salih (sporazumno).

TOZD TES:

odšli: Gerdenc Dušan (izjava delavca)

TOZD TGD:

prišli: Štumbelj Jože (iz JLA).
odšli: Sajevec Terezija, Longar Jožica in Ozimek Miha (sporazumno), Lalič Slavica, Murn Štefka in Prime Andrej (v DSSS).

TOZD BLP:

prišli: Gričar Vojislav, Požar Robert, Nešovič Draga, Kompan-Jankovič Tatjana, Piletič Zlata
odšli: Goršič Luka (sporazumno), Papež Darko (v TOZD ŽAGA).

DSSS:

prišli: Žitnik Janez, Golob Stojan, Gole-Grandovec Ada, Prime Andrej (iz TOZD TGD), Murn Štefka in Lalič Slavka (iz TOZD TGD).

STANJE ZAPOSLENIH DELAVCEV V DO NOVOLES NA DAN 31. 10. 1988

TOZD	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ
TVP	122	157	279
ŽAGA	179	38	217
TPI	62	24	86
BOR	72	51	123
SIGMAT	127	42	169
IGK	60	41	101
TDP	226	212	438
TSP	136	128	264
TPP	64	34	98
LIPA	99	35	134
TAP	76	62	138
TKO	127	63	190
TES	120	31	151
TGD	59	58	117
BLP	101	49	150
DSSS	133	123	256
SKUPAJ:	1763	1148	2911

Rak na prsih

Riše in piše Ivan Balog

Rak na prsih je značilna bula, ki se pojavi pri ženskah predvsem v starosti od 46 do 60 let in predstavlja okrog 20 % tumorskih obolenj pri ženskah. Približno ena ženska od stotih zboli za rakom na dojki, od tega vsaka deseta za rakom na obeh žlezah. Rak na prsih se pri ženskah, ki so rodile in dojile, pojavi redkeje, pogosteje se pa pojavi pri ženskah, ki niso rodile in pri ženskah, ki so otroke zgodaj odstavile od dojenja. S preventivnimi preiskavami in z kontrolnimi pregledi po zdravnikovih navodilih je možno odkriti in preprečiti raka na prsih že zelo zgodaj.

Akcija »darujmo zase«

Z zagnanostjo posameznih entuziastov, organizatorjev, predvsem pa še zvrhano mero plemenitosti darovalcev je Dolenjcem uspelo kupiti drag medicinski instrument MAMOGRAF.

Ze vrsto let se zdravstvo na Dolenjskem nahaja v težkem položaju. Opremljenost s sodobno tehniko je pomanjkljiva, obstoječa oprema je že močno izrabljena. Prav zaradi tega možnosti v diagnostiki in terapiji še vedno ne dohitevajo potreb, zato je velik odliv bolnikov z Dolenjske v druge, bolj opremljene ustanove.

Zdravstveni center Dolenjske skrbi za 51.508 žena, starejših od 15 let, med njimi je 38.468 starejših nad 30 let (rak na dojki se najpogosteje pojavlja pri ženah med 45. in 65. letom starosti). Obolele žene z Dolenjske iščejo zdravstveno pomoč na Onkološkem inštitutu v Ljubljani in Zagrebu.

Bolezen dojke je pogost pojav tudi na Dolenjskem. Vsako leto zboli 25 do 30 žensk (slovensko povprečje je 50 žena na 100.000

prebivalcev). Po besedah dr. Jurija Usa iz Onkološkega inštituta v Ljubljani je v tem času še enkrat več raka na dojki, kot ga je bilo leta 1950.

Za uspeh zdravljenja je potrebna zgodnja diagnoza. Tam, kjer bolezen sistematično iščejo, odkrijejo tudi do 60 % bolnic, kjer se rak še ni razširil izven dojke. Žene si lahko pri odkrivanju te bolezni veliko pomagajo same, predvsem pa s sodobnimi napravami, kot je

mamograf, pa je to delo zanesljivejše. Mamograf vidi rakaste tvorbe, ki jih ni mogoče otipati. Odkritje raka v tej fazi pomeni tudi uspešno ozdravitev.

Dolenjci se odločijo: Kupili bomo mamograf!

Na pobudo Zdravstvenega centra Dolenjske in nekaterih posameznikov, člani medobčinskega sklada za drage medicinske aparate pri OK RK Novo mesto, že maja meseca ustanovijo poseben odbor zanesenjakov, ki želijo z enkratno akcijo zbrati kar največ denarja za to najsodobnejšo napravo za zgodnje odkrivanje raka na dojki. Odločili so se, da napravijo doslej največjo dobrodelno prireditev pod skupnim naslovom DARUJMO ZASE.

Akcija se je pričela v petek, 16. septembra, z javnim darovanjem na regionalni radijski

postaji STUDIO D. Kar se je to popoldne zvečer in ponoči dogajalo na radiu, gotovo nima primera med slovenskimi radijskimi postajami. Enajst ur so trije telefoni zvonili nepretrgoma. V uredništvu so prestregli le okoli 1500 klicev darovalcev. Naslednji dan smo se pogovarjali z vodjem avtomatske telefonske centrale v Novem mestu in povedal nam je, da je bilo kar 110.000 neuspešnih pozivov. Resnično, mnogi, ki so želeli darovati, telefonskih števil Studio D tudi po petih urah neprestanega vrtenja številčnice niso uspeli priklicati. Med darovalci je bilo veliko darovalcev, ki so bili ta popoldan in noč na svojem delovnem mestu. Mnogi med njimi so denar, zbran med delavci, kar osebno prinesli v prostore radia. Vsota, ki smo jo zbrali na prvem darovanju prek radijskih valov, je preseгла 60

milijonov din in so jo darovalci prek položnic skorajda v celoti že poravnali.

O srednji del akcije DARUJMO ZASE je bil dan kasneje, 17. septembra, na novomeškem Glavnem trgu, kjer je potekala akcija pod geslom »Nastopamo, da pomagamo«. V dvanajstih urah strnjenege programa je nastopilo trideset prijavljenih ansamblov in glasbenih skupin, nekaj plesnih in drugih skupin ter vrsta tako ali drugače zanimivih posameznikov z Dolenjske, iz Bele krajine in Posavja. Prireditev je bila zagotovo doslej največji in najbogatejši zabavni maraton na Dolenjskem. Kljub deževnem vremenu je privabila na trg več kot 10 tisoč obiskovalcev. Nekateri so vztrajali tudi čez polnoč, saj je bila v nočnih urah na programu tudi vabljava modna revija, ki so jo z Beti, Novoteksom in Labodom pripravili dolenjski manekeni, v programu pa niso manjkali člani popularne Modre kronike Studia D. Za prireditev smo pripravili srečolov, razdelili 15.000 priponk, ki so veljale tudi kot vstopnica za prireditev, pokroviteljem pa smo »prodali« posamezne sklope 12 urnega programa.

Tako je bila zbrana polovica potrebnega denarja za nakup mamografa!

Natanko po mesecu dni, odkar je akcija stekla, smo se na Studiu D odločili da pripravimo pogovor o tem, kako bi zbrali preostali denar. Bil je petek, kot pri prvem darovanju, in ob 13. uri je stekla oddaja. Že takoj na začetku se je oglašil eden od poslušalcev in predlagal, da bi ponovno pripravili darovanje po valovih Studia D. Od takrat naprej, pa do 24. ure na telefonskih številkah radia ni bilo več premora. Ekipo Studia D so poslušalci našli tako rekoč nepripravljeno. Potrebno se je bilo kar najhitreje organizirati, saj so program za to popoldan darovalci vzeli v svoje roke. Sprejetih je bilo 1440 klicev in novi darovalci (klicali in darovali so tudi izven našega območja) so za mamograf prispevali še 45 mili-

jonov din. V ponedeljek zjutraj so bile položnice že pri darovalcih. Vsak je to pot prejel še eno prazno položnico z željo, da tudi on postane aktivist akcije in najde med sorodniki in znanci novega darovalca. Verjemite ali ne, teh položnic se je do danes vrnilo kar precej, s skupnim zneskom preko 10 milijonov din.

Še eno armado darovalcev ne smemo prezreti. To so tisti, ki so sami začutili, da morajo pomagati in so kar osebno ali po položnici poslali denar v sklad za mamograf. Takšnih darovalcev je bilo do danes skoraj 300 in so skupaj prispevali kar 64 milijonov din.

Na koncu pa velja malo pokarati delovne organizacije dolenjskih, belokranjskih in posavskih občin, ki so se med darovalci najslabše izkazale, čeprav so za pokroviteljstvo prispevale 17 milijonov din, podarile pa so tudi dobrotke za srečolov.

To pa ne velja za obrtnike, ki so svojo radodarnost prišteli v svoje stroške.

Akcija je potekala brez velikih stroškov, razen tiskanja priponk, ozvočenja prireditve in še nekaterih manjših izdatkov za akcijo, večjih stroškov ni bilo. Mogoče delovne organizacije in posamezniki so se izkazali z brezplačnimi storitvami. Med njimi velja še posebej pohvaliti Dolenjski list in TOZD Grafika, Tiskarno Novo mesto, Studio D, PTT podjetje Novo mesto in še nekatere druge.

Zbrani denar smo do predaje vezali v Labodovi interni banki in jih tako »oplemenitili« za 24 milijonov din (Naj živi inflacija).

Do danes 10. 11. 88, je prek 20.000 darovalcev zbralo 280 milijonov din. Ob tej zagnanosti dolenjskega človeka lahko upamo, da bo v najkrajšem času zbrana tudi manjkajoča vsota 20 milijonov din.

Mamograf je v torek, 8. novembra, že pričel s prvimi pregledi. Poslej bo nova ambulanta za boleznij dojke tudi v novomeškem Zdravstvenem domu in bo odprta vsak torek med 14. in 18. uro ter vsak četrtek od 7. do 13. ure.

V imenu odbora:
Janez Pavlin

Oktober mesec požarnega varstva (varujmo svoje okolje pred požarom)

Požarna stihija v nekaterih delovnih okoljih že ogroža stabilizacijska prizadevanja in socialno varnost delavca. Malomarnost, neodgovornost in nepoznavanje varnostnih ukrepov so tisti vzroki, ki puščajo za seboj pogorišča in bedo.

Požari in najrazličnejše vrste škode povzročijo naši družbi vsako leto ogromno materialno škodo. Prav tako uničujejo naravna bogastva in v mnogih primerih terjajo tudi človeška življenja. Nevarnost pred požarom je vsakdanji pojav, prisotna je povsod, na vseh področjih dela in življenja. Zato je naša skupna naloga in skrb naše samoupravne socialistične družbe ter slehernega posameznika v njej, da brez razmišljanja sodelujejo in se pridružijo boju proti požarom, kar pomeni, da bomo uspešni v borbi z ognjeno stihijo le tedaj, če bo skrbel za varnost pred požari vsak človek, ne pa samo dobro orgnaizirane gasilske službe.

Preprečevanje požarov mora postati trajna vrednota slehernega občana in otroka, postati mora del človekove kulture oziroma splošne izobrazbe.

Da bi dosegli tako raven, moramo vsa naša prizadevanja usmeriti v vzgojo človeka v vseh obdobjih njegove starosti. Seznaniti ga moramo z nevarnostmi in posledicami požarov, ga oborožiti z znanjem in zaupanjem v prepričanje, da sta varnost pred požarom ter pravočasno in strokovno ukrepanje tisti človekovi vrednosti v naši samoupravni socialistični družbi, ki pomembno prispevata h krepitvi naše družbene samozasčite in splošnega ljudskega odpora.

KAJ MORAMO VEDETI O POŽARNEM VARSTVU?

Vsak požar se da preprečiti. Vzroki za nastanek požara so — neustrezno kurjenje, kajenje na prepovedanih mestih, varjenje, spajkanje, iskrenje v bližini vnetljivih ali eksplozivnih snovi, prinašanje ali puščanje razbeljenih predmetov v delovnih prostorih itd. Pri delih, kjer je nevarno, da se vname tudi obleka, delavec ne sme imeti zamaščene oziroma z vnetljivimi snovmi prepojene obleke.

Vsak se mora podrobno seznaniti z nevarnostmi požara na svojem delovnem mestu in o tem, kaj vse mora storiti, če nastane požar. Vsak delavec, ki opazi kakršnokoli nepravilnost, ki bi bila lahko povod za nastanek požara (na primer iskrenje, segrevanje, nabiranje prahu na enem mestu), je dolžan, da to takoj prepreči, če pa sam temu ni kos, mora na ogroženost ali na požarno nevarnost takoj opo-

zoriti vodjo obrata ali drugo odgovorno osebo, ki je dolžna, da stori vse potrebno, da se te napake ali možnosti za nastanek požara odstranijo.

Po delu, ko zapusti svoje delovno mesto, se mora delavec prepričati, če je poskrbel za vse, da ne bi moglo priti do požara: kuhalnikov, peči, dostope do gasilnih sredstev in gasilnega orodja itd. Šele potem, ko je ugotovil, da je vse v redu, sme zapustiti svoje delovno mesto.

Najboljši način borbe proti požaru je omejevanje vzrokov, ki lahko povzročijo požar. Preprečevanje požara je naloga vseh, gasilci pa so zato še posebej zadalženi.

Da bi preprečili nesreče, ki so povzročene od požarov in eksplozij pomeni v prvi vrsti seznaniti vse zaposlene z načeli o preprečevanju požarov in eksplozij.

Da bi požar in njegovo razširitev preprečili, moramo biti seznanjeni s snovmi, ki jih uporabljamo, spoštovati moramo požarno varnostna navodila pri določenem delu in posebej skrbeti, da so aparati in sredstva za gašenje vedno uporabna.

Nujno moramo poznati naprave za gašenje in njihovo uporabo ter v primeru požara takoj pristopiti k ognju z gasilnim aparatom. Vedeti moramo, da za gašenje različnih snovi uporabljamo različne tipe gasilnih aparatov. Če npr. aparat ne bi ustrezal, določeni snovi, bi delavec lahko hudo poškodoval sebe ter samo napravo, ali celo ne pogasil ogenj.

Če hočemo preprečiti, oziroma se izogniti požaru, moramo povsod, kjer obstajajo možnosti nastanka požara, izvesti določene organizacijske ukrepe. To pomeni, imenovati ljudi, jih usposobiti in zadolžiti za gašenje. Izbrati jih je potrebno iz različnih izmen. Tovarno za primer razdelimo na delo, katere meje lahko ustrezajo mejam oddelkov. Število gasilcev pa mora ustrezati glede na velikost in možnost požara v posameznih oddelkih.

Osebe, ki so zadolžene za požarno varnost imajo dve osnovni nalogi:

1. Preprečevanje nastanka požara,
2. gašenje požara, če pride do njega.

I. Nastanek požara je treba preprečiti že s preventivnimi ukrepi. Ker ogenj predstavlja stalno prisotno nevarnost, je vlaganje v zaščito navadno cenejše, kot pa gašenje požara ali škoda, ki s tem nastane. Da to dosežemo ni potrebno veliko napora, potrebna je le odgovornost, redoljubnost in pripravljenost vsakega posameznika, da prispeva k lastni in družbeni varnosti.

Naštetje jih:

a) Poskrbimo za čistočo na delovnih mestih. To je osnova za pozitivno oceno naše požarne preventive. Obilica odpadkov vnetljivega prahu, neprimerno odložene mastne krpe in čistilna volna, razmetan embalažni material in drugo predstavlja stalno nevarnost za nastanek in širjenje ognja.

b) pri odpiranju posod z vnetljivimi tekočinami in pri vseh nadaljnjih delih z njimi, uporabljamo orodje, ki ne povzročata isker. Spravljajmo in prenašajmo jih v varnih zaprtih posodah in ne v odprtih škatlah, vedru ipd. To opravljamo v varni razdalji od toplotnih virov.

c) Imejmo na delovnih mestih le tolikšno količino vnetljivih barv, lakov, topil in razredčil, kolikor jih trenutno potrebujemo; v priročnih skladiščih pa le enodnevno zalogo.

č) Uredimo skladišča in skladiščimo blago po predpisih in navodilih. Slabo uskladiščeno blago pospešuje širjenje ognja, gasilec pa otežkoča hitro in uspešno intervencijo.

d) Pregledujemo, čistimo in redno vzdržujemo kurilne in svetilne naprave, ki predstavljajo stalno požarno nevarnost. V bližino le-teh ne postavljamo gorljivega materiala.

e) Postavljajmo talilnike, spajkala, likalnike in podobna orodja oziroma naprave vedno le na proti ognju odporne podstavke.

f) Nadzirajmo in stalno mažimo ležaje in druga mesta, kjer lahko pride do povečanega trenja, toplote in s tem vžiga.

g) Takoj obvestimo predpostavljene o vsakršnih okvarah in

pomanjkljivosti na električnih instalacijah, sami pa pred tem izklopimo tokokrog. Zaradi zlomljenih izolacijskih delov, poškodovanih stikal, vtičnic in drugih elementov, poškodovane izolacije vodnikov, raznih improvizacij, krpanja varovalk, itd. pride do kratkega stika, ta pa je najpogostejši vzrok požarov, ki jih povzročata elektrika.

h) Bodimo izredno previdni pri delu z varilnim aparatom. Predno pričnemo z varjenjem ali rezanjem se prepričajmo, da v bližini ni materiala, ki bi se lahko vžgal.

i) Ne zanemarjajmo gasilnih sredstev in naprav. Naj bodo vedno na svojem določenem in lahko dostopnem mestu, kajti v nasprotnem so brez vrednosti.

j) Preglejmo ožjo in širšo okolico svojega delovnega mesta preden ga zapustimo in se odpravimo domov.

k) Pomembna stvar v požarni preventivi je vprašanje lastne požarnovarnostne vzgoje. Da bomo varni pred požari, ki bi jih lahko nenamerno s svojim napačnim ravnanjem povzročili sami, moramo biti dobro požarno-varnostno vzgojeni. Ne upoštevajmo navodila in predpise le takrat, ko smo pod nadzorstvom. Požarna varnost mora postati del nas, na delovnem mestu, doma, na izletu – skratka povsod.

Tega se morajo zavedati posebno kadilci, saj so pogosti nenamerni povzročitelji velikih požarov. Ti bi si morali zavestno prisvojiti in upoštevati vsaj naslednje osnovne požarnovarnostne zapovedi in zahteve:

– NE kadi nikjer kjer vidiš v bližini znak ali napis **KAJENJE PREPOVEDANO!**

– NE približuj se s prižgano cigareto mestu, kjer polnijo rezervoar, cisterno ali drugo posodo s kakršnokoli lahkovnetljivo tekočino!

– NE kadi, če imaš opravka s posodami, v katerih so bile lahko vnetljive tekočine!

– NE kadi tik, predno name-ravaš zapustiti delovno mesto ali stanovanje!

– NE kadi tam, kjer je na tleh vnetljiv material kot so oblanci, žagovina, slama listje itd.

– NE kadi v gozdu ob sušnem ali vetrovnem vremenu!

– Nikdar ne meči od sebe gorečih vžgalic in cigaretnih ogorkov!

– Ne kadi, ko te muči spanec ali nikdar v postelji!

– Skrbi, da vžgalnika ali vžgalic ne dobijo v roke otroci!

II. V primeru, da izbruhne požar, morajo biti gasilci, oziroma tisti, ki so zadolženi za požarno varnost v tovarni, takoj na mestu požara, da ga čimprej pogasijo. V tem primeru morajo:

– vzeti aparate za gašenje in jih nesti na mesto požara medtem, ko pričakujejo druge gasilce,

– takoj obvestiti odd. za požarno varnost DO Novoles, ter, če je potrebno, pokličejo tudi poklicno enoto, s katerimi morajo pozneje sodelovati in pomagati,

– uporabljati morajo naprave za gašenje,

– če je požar večjega obsega, ga je potrebno obkrožiti, odstraniti ves material, ki bi lahko povzročil širjenje požara,

– ne smejo pa se ukvarjati z napravami (gasiti), ki so pod električno napetostjo, ampak to prepustijo strokovno usposobljenim osebam.

Obvestiti morajo tudi gasilce, zapreti vse dostope do sosednjih prostorov, tako da s tem preprečijo prepah in zmanjšajo eventualno možnost širjenja požara. Izključiti morajo električni tok na napravah, tako da s tem preprečijo nevarnost za ljudi, ki bodo gasili. V primeru večjega požara, pa obvestiti elektrika za izklop električnega toka v celem oddelku oz. tovarni. Neposredni vodja ima dolžnost voditi akcijo gašenja do prihoda gasilcev. Pri vodenju akcije se mora pridrževati vseh splošnih načel taktike gašenja, a še posebej pa:

– organizira donos gasilnih aparatov in drugih sredstev na kraj požara,

– razporedi ljudi in delo pri gašenju,

– organizira odstranjevanje snovi in materialov, ki so nevarni za širjenje požara,

– predvzame mere za preprečevanje panike,

– odstrani delavce, ki nimajo določenih nalog pri gašenju požara ter

– po končanem požaru organizira čiščenje požarišča.

Tu sem nakazal le glavne naloge za preprečevanje in v primeru nastanka požara, za gašenje le-tega.

Vodja odd. za PV in ZP:

Janko Kovačec

Iz uvoda je razvidno, da v primeru nastanka požara niso le gasilci tisti, ki bodo gasili, ampak imajo tudi ostali delavci svoje dolžnosti, še posebej, če v tem trenutku ni gasilca. Ti delavci morajo biti seznanjeni z vsemi ukrepi in navodili, iz požarnega varstva, tako da pravilno ukrepajo v takem slučaju. Njihove dolžnosti so, da izberejo tisto gasilno sredstvo, ki je za gašenje določenega požara najuspešnejše. Dolžni so tudi, da takoj pristopijo h gašenju požara, da v primeru, ko ne morejo pogasiti požara sami, takoj pokličejo na pomoč ostale delavce ter neposrednega vodjo.

Preizkus streljanja s pripadniki narodne zaščite

Tudi v letošnjem letu smo po predvidenem programu izobraževanja s pripadniki narodne zaščite izvedli preizkus streljanja s pištolo, saj je znanje v ravnanju s pištolo eden izmed pogojev za uspešno opravljanje nalog.

Preizkus za pripadnike NZ naših TOZD z območja občine Novo mesto smo izvedli 31. 5. 1988 na strelišču pri stari žagi nasproti Novolesa v Straži. Da bi streljanje uspelo v največji možni meri in da bi potekalo varno, smo za izvedbo streljanja angažirali tudi inštruktorje streljanja z OŠTO Novo mesto, GIP

nja zadovoljive rezultate s tem, da so bili nekateri v primerjavi z lanskim letom boljši, nekateri pa slabši. Moramo se zavedati, da cilj usposabljanja ni v tem, da pripadniki NZ postanejo strelci vrhunskih kvalitete, ampak so usposobljeni za uporabo strelnega orožja, v primeru, da bi bilo tega potrebno uporabljati. To je rezultat streljanja tudi pokazal, saj od vseh, ki so opravili preizkus ni bilo niti ene negativne ocene.

No, poskrbeli smo tudi za varnost krajanov in sicer smo na javnih mestih izobesila

TOZD	Število strelcev	Povprečna ocena
DSSS	12	4,2
TSP	7	4,4
TVP	11	4,8
TES	11	4,5
TDP	7	3,5
ŽAGA	se ni udeležila	
BLP	10	4,1
TPP	8	3,6
TPI	10	4,2
TGD	8	4,3

Od strelcev jih je bilo 47 odličnih, 22 pravdobrih, 3 dobri in 11 zadostnih, kar je povprečna ocena 4,17.

Tudi pripadnice narodne zaščite so pokazale, da se z njimi ni šaliti, saj so imele povprečno oceno 3.

Na območju Bele krajine smo preizkus izvedli dne 5. 11. 1988 tudi s pripadniki NZ TOZD TKO Metlika in sicer na strelišču v Berečji vasi pri Metliki.

Tudi tu so bili po teoretični pripravi rezultati streljanja tako

dobri, da smo lahko prepričani, da bi narodna zaščita orožje uporabila v pravem pomenu besede, misleč na to kako zadevajo v cilj, ki ima obliko človeške silhete. Dokaz temu je povprečna ocena 4,70, kar pomeni, da so belokranjski strelci do sedaj bili najbolj uspešni.

Velik prispevek k tako dobrim rezultatom so dali tudi inštruktorji Klobčaver Anton, Ribič Jože in Ancelj Anton, zato se jim zahvaljujemo.

B. Pavlin

Prvenstvo DO Novoles v hitropoteznem šahu

Z bližajočo se zimo je s svojimi aktivnostmi začela tudi šahovska sekcija. Dolge jesensko-zimske večere homo enkrat mesečno poskušali popestriti z našimi, že običajnimi, hitropoteznimi turnirji. Letošnji cikel šahovskih tekmovanj, bo potekal v obliki šestih turnirjev, ki bodo vsak drugi torek v mesecu, ob 15.30 v sejni sobi DSSS. Zmagovalec in hkrati tudi prvak DO Novoles bo postal igralec, ki bo imel najboljši seštevek točk po končanem tekmovanju. Povejmo, da je v pretekli tekmovalni sezoni bil to Jure Muhič – TOZD Žaga. Upamo, da bodo tekmovanja dobro obiskana in hkrati vabimo vse šahiste, da se jih udeležujejo!

Da je šahovska igra v DO Novoles priljubljena oblika izkoriščanja prostega časa, je dokazal že prvi turnir. V torek, 8. 11., se nas je zbralo kar 18 šahistov. To je brez dvoma rekordno število in hkrati tudi priznanje organizatorjem. Posebno nas veseli, ker se turnirja udeležujejo tudi šahisti iz drugih DO in TVD »Partizan« iz Straže. Hkrati s številom udeležencev, pa se dviga tudi kvaliteta turnirjev. Tekmovanje samo je potekalo v prijateljskem, vendar borbenem vzdušju. Po skoraj štirih urah sedenja za šahovnicami smo dobili zmagovalca. Zmago Novak iz razvojnega centra DSSS, je ponovno dokazal, koliko v šahu veljajo izku-

šnje, ter da se bodo nekateri mlajši igralci morali pošteno potruditi, da ga »izrinejo s prestola«. Od 17-tih možnih točk jih je osvojil kar 13,5.

Rezultati in uvrstitve do 10. mesta

1. Novak Zmago, DSSS 13,5 točk
2. Muhič Jure, Žaga 13 točk
3. Kosmina Gorazd, DSSS 12 točk
4. Majster Mladen, Žaga 12 točk
5. Turk Janez, TPP 11,5 točk
6. Mitrovič Šajni, Krka 10,5 točk
7. Fortuna Jože, Iskra 10,5 točk
8. Kosmina Ciril, O.Š. Žužemberk 9,5 točk
9. Taraniš Mehdiya, TSP 8,5 točk
10. Pavlin Lado, DSSS 8 točk

Naslednji turnir bo v torek, 13. 12. 1988, ob 15.30 uri v sejni sobi DSSS, v Straži!

Pionir Novo mesto in IMV Novo mesto.

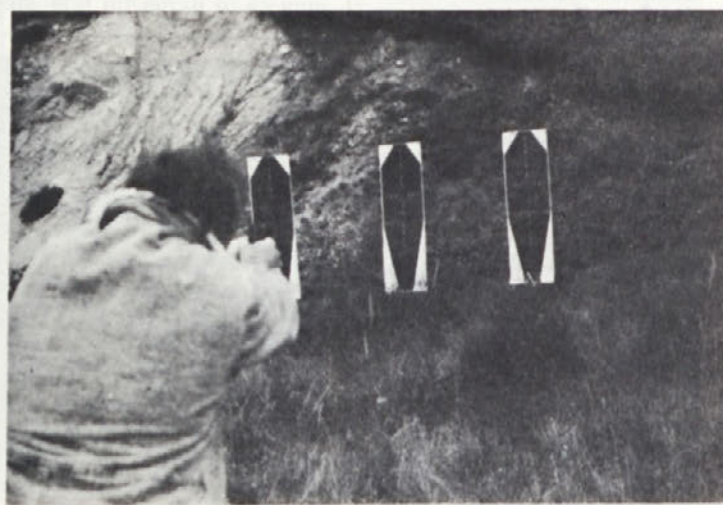
Tako so imeli pripadniki NZ pred pričetkom praktične uporabe orožja najprej teoretično predavanje o samem orožju, načinu merjenja, proženje in obrazložitev za izvajanje povelejanja na liniji streljanja. Poseben poudarek je bil dan na varnosti strelcev in ostalih, zato je imel vsak strellec na liniji streljanja za seboj inštruktorja streljanja, ki mu je med samim streljanjem dajal navodila in pazil, da ne bi prišlo do nesreče.

Vse to je pogojevalo, da smo imeli po končani analizi strelja-

o streljanju, enaka obvestila pa smo razdelili tudi med učence osnovne šole Vavta vas, da so jih razdelili po stanovanjskih hišah v bližnji okolici Straže, samo strelišče pa je bilo tudi zavarovano s stražo.

Ustavimo se še pri doseženih rezultatih, ki so moram reči kar vsodbudni, zahvaljujoč dobri teoretični pripravi in vremenskim pogojem, vsekakor pa lahko rečem že kar dobrih strelcev.

Od 83 strelcev, ki so se udeležili preizkusa je rezultat po TOZD naslednji:

Olimp Meteora Pelister

Po dokajšnjih pripravah, ki so intenzivno potekale od zadnjih dni septembra pa do konca prve dekade oktobra, je v soboto 15. 10. 1988 odšla na pot prva NOVOLESOVA in tudi novomeška odprava na drugi najvišji vrh Balkana Olimp.

V skupini je bilo 38 planincev. Odpravo je vodil Jože Uhan, odgovorni gorski vodnik pa je bil Stojan Golob.

V soboto smo iz Novega mesta odpotovali ob pol sedmih. Srečno smo obsli verižno trčenje pri Bregani in po kratkem zastoju prispeli na zagrebško letališče Pleso. Zaradi močne megle je bil let proti Skopju preložen od 8.20 na 17.15. Seveda ni treba posebej naglašati, da je bilo ob tem dogodku kar precej pesimističnih pa tudi optimističnih izjav. Razumljivo so zmagali optimisti in tako smo po skoraj 12 urnem prisilnem postanku v Zagrebu, ki ga je večina koristno izrabila, nekaj čez 6. uro zvečer, poleteli proti Skopju.

Po dobri uri vožnje smo brez dodatnih težav pristali. Na letališču Petrovec nas je že čakal avtobus podjetja »Mlaz« iz Titovega Velesa s šoferjem Dragonom. Našega zastopnika, ki bi nam moral izročiti dodatno opremo za taborjenje žal ni bilo. Čudno!? Odpeljali smo se do kampa Feroturista pri igrišču nogometnega kluba Vardar. Tam smo prespali.

Trda ležišča, krakanje vran, dvanajsturna zamuda in še kaj nas je v nedeljo 16. oktobra dokaj hitro spravilo na pot. V Skopju smo si kupili še nekaj hrane in se za tem ob 8. uri odpeljali proti Gevgeliji. Med potjo smo si ogledali staro rimsko naselbino Stobi, se skupaj z Vardarjem prebili skozi Demir kapijo in se pod Kožufom po cesti »8. marca« okoli 11. ure pripeljali na grško mejo. Po dobri uri postanka smo po zelo lepi cesti ob bombažnih poljih nadaljevali pot proti grškemu mestu Katerini in od tu dalje v Litochoro pod Olimpom. Bilo je dve popoldne. Dokaj hitro so se gorski vodniki znašli, čeravno nihče od udeležencev odprave se ni hodil tod okoli. Po dobri uri vožnje po makedamski cesti

vršiškega tipa smo se ustavili na zadnjem 1100 m visoko ležečem parkirišču Prion. Do kočice imenovane Refuge (Refuč) nas je ločilo še dobre tri ure hoje. Celotna skupina je s pomočjo svetilk dosegla kočico okoli pol osmih zvečer. Imeli smo srečo, da kočica ni bila zasedena. Ob kaminu smo se posušili, najedli in napili. Utrujeni smo se odpravili spat. Noč je bila jasna in hladna, vendar so nas odeje in spalne vreče dobro varovale.

V ponedeljek, 17. 10. smo v krasnem vremenu po dveh in pol urah intenzivne hoje, z malo plezanja, dosegli najvišji 2918 m visoki vrh v pogorju Olimp, imenovan Mitokas. Bili smo srečni. Pod nami je bilo modro egejsko morje in velik del kopnega. Meglice, ki so se dvigale, so občasno prekinjale pogled na pokrajino pod nami, ki je žarela v močnih jesenskih barvah.

ΟΛΥΜΠΟΣ - OLYMP

Objemanje, rokovanje, čestitke, planinski krsti, nazdravljanje, fotografiranje, to je bil velik finale dolgo zaželenega in nepozabnega dogodka. Po tem je sle-

dila dinamična pot navzdol. Nekaj jih je moralo v navezo, ostali so se prosto spuščali. Marsikomu bo ostal ta del poti posebno v spominu. Pri koči, od koder smo startali, smo bili zopet vsi skupaj okoli pol dvanajstih. Po krajšem počitku smo začeli sestopati. Ob treh popoldan je bila pot končana. Odpeljali smo se proti campu Heraklia, ki leži blizu naselja Platamon. Tu smo prižgali »taborne sveče«, ter družno, z radostjo v srcih, zapeli nekaj lepih slovenskih pesmi in odšli k zaslužnemu počitku.

oktobra nam je omogočil kopanje v Egeju. Morje je imelo 21 stopinj, zrak pa 27. Nekateri so si ogledali razvaline starega, nekdanjega turškega gradu, nad kampom. Okoli 11. ure smo se začeli vračati proti meji. Med potjo smo se ustavili v Solunu. To je samoniklo, trgovsko in pristaniško mesto. Znanе so tudi njegove kulturno-zgodovinske znamenitosti, ki pa si jih nismo utegnili ogledati.

Ura postanka je bila res prekratka, vendar so nam še neopravljene naloge in časovne stiske narekemale povratek. Grško-jugoslovansko mejo smo prestopili vsak s svojo steklenico metaxe (znane grške aromatične pijače) brez večjih nevšečnosti. Največ preglavic nam je povzročila nefleksibilna banka, ki ne menja grških bankovcev večje vrednosti od 100 drahem. Po tem zapetljaju, ki nam ga je uspešno pomagal rešiti naš vrli voznik Dragan, smo odpeljali proti Bitoli. Dojranskega jezera žal nismo obiskali, čeravno je bil obisk v načrtu. Bitolo, oziroma nekdanji mladinski tabor pod Pelisterjem, smo po skoraj novi cesti dosegli v mraku. Lepo urejeno turistično naselje se nam je po štirih dneh taborjenja kar prileglo.

Naslednji dan, to je v četrtek, 20. 10., smo okoli pol osmih začeli vzpon na Pelister. Jutro brez oblaka. Sonce toplo, tako, da so nekateri oblekli kratke hlače. Kolono je vodil tov. Golob Ludvik. Po dveh urah hoje je prva skupina dosegla veliko jezero na višini 2200 m. Krajši postanek nam je dal novih moči, tako da smo dosegli vrh ob 12. uri. Z 2601 m visokega vrha se nam je odprl pogled na Prespansko jezero, na Bitolo in del Pelargonije. Žal razgled ni bil več idealen, ker je bližajoča fronta začela megliti ozračje. Po eni uri postanka smo se vrnili v naselje, kamor smo prišli okoli petih popoldan. 10 ur hoje nas je dobro zlačnilo. Zato se nam je prejšnji dan naročeni janček zelo prilegel. Vsi udeleženci pohoda smo se posedli za skupno omizje ter v veselem razpoloženju, ob lepem petju in dobri kapljici pristnega traminca

V torek, 18. 10., smo se odpravili proti Meteori. Med potjo smo si ogledali večje mesto Larisso. Po treh urah intenzivne vožnje dosežemo Kalambako. Nad tem krajem se dviga mogočna, fantastična in rahlo grozljiva Meteora. Na temnih kamnitih stebrih, katerih temena dosežejo površino 50 do 2500 m², višino pa od 50 do 200 m, so zgrajeni do 800 let stari samostani. Ves ta kompleks stebrov ima površino nekaj kvadratnih kilometrov. Zares veličastno. Meteoro smo si ogledovali več ur, nakar smo se po isti poti kot smo prišli vrnili v kamp Heraklia. Po Tanjini zaslugi so nas na povratku spremljale izbrane grške pesmi mojstra Theodorakisa. Enkratno!

Lep, topel dan v sredo 19.

(letnik 1983) proslavili vzpon na Olimp in Pelister. Slavje se je končalo okoli polnoči.

V petek, 21. 10., nas je v zgodnjih urah zbudil potres, ki je imel v epicentru moč 6–7 stopnje po Merkaliju. Kot smo zvedeli ni povzročil večje škode. Jutro je bilo sprva le oblačno, pozneje pa je začelo deževati. Iz naselja smo se odpravili ob sedmih. V Bitoli smo si za kratek čas ogledali staro rimsko naselbino Heraklejo iz 4. stoletja pred našim štetjem. Nismo se mogli načuditi lepotam in veličini mozaikov. Žal smo morali hitreje naprej, kot so si, vsaj nekateri, želeli. Pot nas je za tem vodila mimo Prespanskega jezera in preko več kot 1000 m visokega prelaza na Goličici do Nauma ob Ohridskem jezeru. Tu smo si ogledali izredne kulturno-zgodovinske posebnosti samostana in cerkve Sv. Nauma. Za tem smo se ob lepih plažah Ohridskega jezera pripeljali v mesto Ohrid. Ohrid je izjemno bogato kulturno-zgodovinsko središče Makedonije. Stari del je poln zgradb iz 11. in 12. stoletja. Poleg tega je imel Ohrid prvo univerzo na Balkanu. Ustanovitelj le-te je bil Kliment Ohridski, pisec, učitelj in prosvetitelj, ki je umrl v Ohridu 916 leta. Sodeč po razgovoru z mladimi vodiči so Makedonci zelo ponosni na svojo zgodovino. Ogledali smo si tudi tržnico. Cene so zmernejše kot pri nas. Seveda, pa se mnogi med nami niso mogli posloviti od Ohrida, ne da bi si kupili spominek iz lepih ohridskih biserov. Dež je še naprej kvaril razpoloženje in nebo ni kazalo znakov izboljšanja. Zato smo opustili misel na vzpon na

Titov vrh v Šari in ogled dragocenih rezbarij v samostanu Jovana Bigorskega. Po najboljši in najbližji poti smo preko Kičeva odpotovali proti Skopju. V Skopje smo se pripeljali v dežju okoli 19. ure. Šotorov nismo mogli postaviti. Vselili smo se v prikolice že omenjenega kampa v Skopju.

Sobota 22. 10. je bila, vsaj kar se tiče vremena, bolj žalostna. Toda v razpoloženju naše družine žalosti ni bilo čutiti. Vsakdo je bil v mislih že doma. Težko smo pričakovali let aviona, ki je bil to pot, na srečo pravočasen. Dokaj hrupno smo se poslovili od našega dobrega šoferja Dragana in njegovega Skopja. Voščil nam je srečno rajžo in izrazil željo, da se še kdaj vidimo. Makedonija je resnično lepa in zanimiva dežela izjemno prijaznih ljudi. Zato jo bomo še radi obiskovali, če nam bodo to razmere dopuščale.

Iz Skopja je letalo poletelo ob 9.30 in pristalo v Zagrebu ob 10.40. Ob letališki zgradbi nas je že čakal avtobus podjetja Gorjanci. Še nekaj domislic, pesmi in smeja nas je spremljalo do Novega mesta, kjer smo se po

Iskrena hvala vsem članom kolektiva, ki so nam z izkazanim razumevanjem olajšali uresničitev tega izleta. Posebno pa se zahvaljujemo tovarišu Uhan Jožetu za izredno uspešno vodenje celotne odprave, tovarišu Golob Stojanu, Železnik Janezu in Mokotar Stanetu za varno vodenje v hribih, tovarišici Šoško Tatjani za vestno opravljanje finančnih zadev, tovarišu Kosmini Gorazdu za brezhibno opravljanje ključnih priprav, tovarišu Golob Ludviku za vodstvo poti na Pelister, Boštjanu Primcu za nauke pri postavljanju šotorov ter vsem sodelujočim za disciplinirano in korektno zadržanje na poti, kar je dalo dogodku pečat zavzetosti in prispevalo k ugledu podjetja ter celotne slovenske skupnosti.

Na zaključku naj omenimo, da leta 1989 načrtujemo vzpon na Musalo v sosednji Bolgariji.

Srečno in nasvidenje dragi Novolesovci na prihodnjih izletih, kjer bomo kot doslej krepili tovarštvo, voljo in moč za svoje dobro in dobro vseh in vsega.

Planinska sekcija ŠD Novoles

izlete v naravo, nič manj niso zanemarljive drobne usluge, ki nam jih naši nekdanji sodelavci v Novolesu zelo radi opravijo. Preko našega glasila redno spremljam razvoj Novolesa in moram reči, da sem kar zaskrbljen, ko prebiram o težavah, s katerimi se nenehno Novoles spopada. Morda razmišljam naivno, vendar me moti to, kar sem mnenja, da imamo tako lepe bukve v naših hostah, vendar nam gre slabo. Prepričan pa sem, da ima Novoles dovolj energije, da bo prebrodil tudi te težave. Ob tej priliki bi se rad zahvalil tudi tov. Balogu za njegovo pozornost in skrb za moje zdravje!

Ivanova izjava prav gotovo pričra o tem, kako tesno so naši upokojenci povezani s svojim nekdanjim podjetjem. O svoji planinski dejavnosti in vtisih s pohoda na Olimp nama je povedal naslednje: *»V planinsko dejavnost sem se vključil že pred leti. Tedaj sem imel družinske težave in kolegi so mi svetovali, da se bom najlepše psihično razbremenil, če bom hodil v planine. To sem tudi storil. Povem vam, da je nepopisno lepo, ko se povzpneš na katerega od vrhov in zviška gledaš v doline, za težave vsakdanjega dne ti ni več mar. Vrhunec dosedanjih izletov, ki so bili vsi po vrsti lepi, je bil ta izlet na Olimp. Doživetij je bilo toliko, da bi jih težko opisal. Prijateljstvo, tovarštvo, prijetno razpoloženje, lepota narave, vse to je bilo na resnično nepozabni višni. Kdo bi si npr. mislil, da boš ob vzponu na Olimp (ki je bil kar zahteven) pri srečanju s planinci naenkrat slišal »kranjsko« besedo. Ne morem si kaj, da ne bi pohvalil novolesove planinske sekcije. Le-ta že vrsto let prireja res odlične izlete. Kamor koli gremo, vedno so izleti zelo dobro organizirani. Lepo bi bilo, če bi se tudi mladina v večjem številu odločila za planinske izlete. Jaz sem iz mojega kraja začel sam hoditi v hribe, sedaj nas hodi že sedem. Lep napredek. Menim, da je prav, da se za res odlično organizacijo pohoda na Olimp zahvalimo: Jožetu Uhanu, Tatjani Šoško in Stojanu Golobu iz Novolesa.«* S. A.

osmih dneh prijetnega in koristnega druženja razšli.

Kaj naj zapišemo za konec tega skromnega prispevka ob tako veličastnem dogodku? Res je bil to doslej največji podvig planinske sekcije ŠD NOVOLES v celotni zgodovini njenega obstoja. Upamo, in želimo si, da bi bila ta športno rekreativna in vzgojno izobraževalna dejavnost te sekcije tudi v bodoče tako izrazita kot doslej.

Pohoda na Olimp se je udeležil tudi Stopar Ivan, upokojenec tozda TSP. Glede na to, da se nahaja že v letih in da je naš upokojenec, smo ga povprašali o njegovih stališčih tako glede odnosa do Novolesa, kot tudi o vtisih iz pohoda na Olimp. Našemu vabilu se je z veseljem odzval, tako da je bil pogovor z njim zelo prijeten. Ko sva ga z Gorazdom obiskala pravzaprav niti nisva imela namena povpraševati o njegovih stališčih do Novolesa, svojega nekdanjega podjetja. Vendar je Ivan sam sprožil to vprašanje, očitno zadovoljen s svojim Novolesom. Začel je tako:

»Zahvaljujem se Novolesu, da tako spoštljivo gleda na nas upokojence. Vezi, ki jih mi upokojenci ohranjamo z Novolesom, so večstranske in za nas koristne. Veselimo se vsakoletnega srečanja upokojencev, kjer smo solidno postreženi in prijazno sprejeti, planinsko društvo omogoča vsakomur, ki to želi, lepe

Planinski izlet-neznano

Marsikdo me je pred tem izletom spraševal kam gremo in ob tem vprašanju dodal »če poveš, bi morda šel ali šla zraven«. Izlet v neznano ne bi bil to, če bi že vsi v naprej vedeli za pot. To je bila pač skrivnost naju z Vinkom, ki sva jo »pogrunjala« in si zraven izmislila še nekaj za zabavo. Pot in vse ostalo je bilo zamišljeno kot kratek izlet v naravo, sveda ne po ravnem ampak navkreber kot se za planince spodobi. Tako bi in tudi smo uspešno, na zadovoljstvo vseh udeležencev zaključili letošnje sezono pohodov.

Nekaj vam pa le moram povedati okoli priprav za ta pohod. O njem sva z Vinkom razmišljala že na prejšnjem izletu, ko smo bili na Triglavu. Tuhtala sva namreč kam bi naj šli. Ko sva to uskladila (še dobro, da sva bila le dva in nama je ta sporazum hitro uspel) sva prišla do spoznanja, da je ta izletniška točka zanimiva vendar, da bomo na vrhu kljub »bremzanju« najbolj zagrehtih prekmalu in da se bomo do odhoda nazaj v dolino dolgočasili. Kako popestriti teh nekaj ur? In padla je ideja. Priprava bova srečelov in kakšna tekmozanja v naravi. Rečeno, storjeno. Stvari sva precizirala v dolini. V »boju« za dobitke sem se podal v naše TOZD in na upravi, Vinko pa je to uredil v svojem TSP. Šel sem do »odgovornih« v TOZD, ki to lahko uredi. Eni so le obljubili, drugi – večina pa tudi realizirali brez samoupravnega »žegna«. Upam, da ta samovolja ne bo imela za posledico zahtevo po odstopih teh posameznikov. Celo v razvoju smo dobili patentirani izdelek, ki smo ga poimenovali... hm, skoraj sem se zarekel. Za sedaj mu recimo skrivnostni predmet. Dobitkov je bilo toliko, da je morala zadeva uspeti. Na tem mestu se moram razumevajočim tovarišem zahvaliti za pomoč. Zdaj pa dovolj o tem. Vem, da vas zanima kako je vse skupaj uspelo.

Tisto nedeljo je bilo vreme oblačno in rosilo je z megle. Nič kaj prijetno. Upali smo, da se bo čez dan zjasnilo. Vesela družba 35-tih se je odpravila na ta izlet. Malo nenavadno, da smo bili ob osmih zjutraj še v Novem mestu, ko pa smo do sedaj vedno najkasneje ob šestih že potovali. To vprašanje si je marsikateri zastavil, vendar smo vse pustili v dvomih. Tokrat smo imeli nekateri tudi družinski izlet. Prav bi bilo, če bi bilo v prihodnje takih še več.

Iz Novega mesta je šofer avtobusa zavil proti Krškemu. Ko sva z Vinkom opravila običajno ceremonijo kontrole prisotnih itd. je Vinko vsem zastavil uganke kam gremo. Bilo je več odgovorov vendar ni nihče uganil »od prve«. Ko je še povedal višino izletniške točke pa mo imeli neznano že znano. Naša izletniška točka je bila – Lisca. Od »Brega« pod Lisco, to je namreč vas kjer smo izstopili iz avtobusa smo krenili peš na pot.

Malo nad vasjo, ko zavijemo iz asfaltirane ceste na gozdno pot že prvi nabirajo kostanj. Višje ko smo šli, več ga je bilo. Ni nam preostalo drugega kot da se vsi »zaženemo« na kostanj. Pomagajo tudi otroci. Nihče ni več mislil na pot. Nekdo v šali reče, da bo morala kuharica v domu na Lisci »župo« odstaviti če ne pridemo pravi čas. Drugi pa reče: »Važno je, da meso ne odstavi s »šporhajta«. Po gozdu odmeva od smeha, Martin pa še zabrenka na kitaro in pesem je že tu. Kostanja je toliko, da vrečke ne vzdržijo in ga je treba stresti v nahrbtnik. Vsi skupaj smo ga nabrali dobrih 10 kg. Dogovorimo se, da ga na vrhu nekaj tudi spečemo.

Med potjo se ne moremo zadržati, da si ne bi privoščili nabitja vseh vrst jabolk in hrušk. Tako smo preizkusili več vrst sadja, toliko da že lep čas ne. Ljudi skoraj ne srečujemo. Proti vrhu je megla še bolj gosta in hoja ni več tako prijetna. Pa

vseeno smo po dobrih dveh urah na vrhu. Vrhu? Ne, saj ga ne vidiš. Dom? Ne, saj ga tudi ne vidiš, le glasovi obiskovalcev se slišijo. Vidljivost je namreč komaj 100 metrov. Nič zato, da smo le prav prišli. Zberemo se zunaj pred domom, da počakamo še zadnje nabiralce kostanja. Razgleda v dolino ni, pa nič zato. Točno opoldne je naročeno kosilo, ampak kakšno. Odlično in poceni, to je rekel vsak. Kaj je bilo, pa tisti najbolj radovedni povprašajte izletnike. Ura je bila nekaj čez eno in pokazalo se je sonce, vendar le toliko, da smo videli, da še obstaja. Poiskali smo primeren prostor za družabni del tega izleta. Pri lastniku doma smo si sposodili velik pekač prav primeren za kostanj, in razdelili naloge. Eni so pripravili ogenj, drugi rezali kostanj, tretji pa so se že po svoje zabavali. Našli so žogo, eno za košarko in eno za rokolet. Pod domom je lepo igrišče in igre brez meja so se začele. Štirinajst se jih je podilo na košarkarskem igrišču. Bila je prava gneča, igra pa bolj ragbi kot košarka. Zato ni čudno, da je bilo nekaj prask in en resnejši padec. Vendar kdo bi ustavil razgrete igralce. Tisti bolj umirjeni, med njimi so bili tudi otroci so se šli rokolet.

Med tem časom smo spekli prvo »rundo« kostanja in srečelov je bil tudi pripravljen. Dobitkov ni bilo za vse, čeprav na koncu ni bil nihče razočaran. Pet udeležencev je moralo ugibati skrivnostni predmet. Z malo pomoči smo na koncu prišli do pravega odgovora. To je bila **mišolovka**, patentirana v razvoju. Srečni dobitnik jo je potegnil

iz ovoja in glej čudo. Take mišolovke pa še ne. Prav ugibati smo morali kako to lahko deluje, saj navodila ni bilo zraven. No, vse skupaj je bila bolj šala ob kateri smo se vsi zabavali. Spekli smo še eno rundo kostanja in ga tudi pojedli. Kot se za prave planince spodobi smo za seboj vse pospravili.

Z avtobusom smo se odpeljali z Lisce proti domu. V začetku smo skupno zapeli vsi. Pomagali smo si tudi s pesmarico. Tokrat so bili glasovi res ubrani kot že dolgo ne in pot kratka. Tako smo se vsi lahko doma odpočili za nove delovne napore.

Ugotovitev vseh je, da je bil kljub meglenemu vremenu izlet koristen in prijeten ter pravi zaključek za letošnje planinsko sezono.

Tudi tokrat zapisal: Bojan

Kar zadeva naslednjo sezono pa tole:

1. Želimo si več novih prijateljev planin.
2. Organizirati želimo najmanj pet pohodov v planine zato sporočite svoje predloge Veselič Vinku v TSP ali Benčik Bojanu v DSSS.
3. Za najbolj zveste planince pripravljamo presenečenje.
4. Pred začetkom nove sezone se dobimo na delovnem dogovoru.

Vsem dosedanjim udeležencem hvala za razumevanje za naša opozorila na pohodih. S svojim pravilnim obnašanjem ste prispevali k temu, da nismo imeli nobenih poškodb.

Planinski pozdrav

Drugo leto nasvidenje

Vodja planinske sekcije:
Vinko Veselič

Zahvala

Ob smrti moje mame Anice Krese, se iskreno zahvaljujem organizaciji sindikata za venec in sodelavcem tozda TDP za denarno pomoč in izrečeno sožalje.

Andreja Krese

Zahvala

Ob izgubi moje mame TILKE PAPEŽ se zahvaljujem OOS DSSS za podarjeni venec in sodelavkam PFS za izrečena sožalja in denarno pomoč.

Hvala!

Nose Vera DSSS

Razpis zimske počitniške sezone 1988/89

Kje in kdaj

V času zimske sezone razpisujemo v počitniškem domu »Zoisov grad« v Bohinjski Bistrici naslednje enotedenske termine:

TERMINI:

30. 12. 1988 – 1. 1. 1989 Novo leto
 7. 1. 1989 – 14. 1. 1989
 14. 1. 1989 – 21. 1. 1989 Šolske počitnice **Novo mesto**
 21. 1. 1989 – 28. 1. 1989 Šolske počitnice **Novo mesto** – Ljubljana
 28. 1. 1989 – 4. 2. 1989 Šolske počitnice Ljubljana
 4. 2. 1989 – 11. 2. 1989
 11. 2. 1989 – 18. 2. 1989
 18. 2. 1989 – 25. 2. 1989
 25. 2. 1989 – 4. 3. 1989
 4. 3. 1989 – 11. 3. 1989
 11. 3. 1989 – 18. 3. 1989
 18. 3. 1989 – 25. 3. 1989
 25. 3. 1989 – 1. 4. 1989

(Zaradi izmenjave kapacitet z Lesnino, prosimo vse, da se, v kolikor niso izrecno vezani na termin 28. 1. – 4. 2., ne prijavljajo za omenjeni termin.)

Izbirate lahko med – 3 ali 4 posteljnimi apartmani z možnostjo kuhanja, s kopalnico in WC. Poleg tega je na voljo tudi 18 skupnih ležišč.

V terminu od 14. 1. – 21. 1. 1989 bodo na voljo tudi trije apartmani DO LESNINA v Kranjski gori. Apartmani so štiri-posteljni z možnostjo kuhanja.

CENE

Cene zimovanja v sezoni 1989 so naslednje:

- Člani skupnosti
  - v apartmanih 3.000 din po osebi
  - na skupnih ležiščih 2.200 din po osebi
  - pomožno ležišče 1.000 din po osebi
  - otroci od 6–10 let polovično
  - otroci do 6 let imajo zastoj

2. Zunanji člani

- v apartmanih 7.000 din
  - skupna ležišča 5.000 din
- V ceni je vračunana turistična taksa.

PRIJAVE:

- Glede na to, da so nekateri delavci izrazili željo, da prežive praznike v Zoisovem gradu, opozarjamo delavce, da imajo prednost v terminu od 30. 12. 88 do 7. 1. 1989 delavci, ki bodo preživeli v Bohinjski Bistrici vseh sedem dni. V kolikor bo prijav za sedemdnevni termin manj, kot je razpoložljivih kapacitet, se lahko prijavijo tudi delavci, ki želijo preživeti v Bohinjski Bistrici samo novejete praznike.
- V času šolskih počitnic ŠD Novoles organizira v Bohinjski Bistrici tudi enotedenske začetne in nadaljevalne smučarske tečaje – odvisno od števila kandidatov. Cena tečaja 15.000 din po osebi. Interesente prosimo, da izpolnijo anketni del prijavnice.
- Čitljivo in pravilno izpolnjene prijavnice oddajte do 5. 12. 1988 referentu za oddih in rekreacijo v KSS. Zakasnelih prijav v razpisnem roku ne bomo upoštevali.
- Seznam letovalcev bo objavljen najkasneje do 15. 12. 1988 na oglasnih deskah TOZD.
- Vse informacije dobite pri referentu za oddih in rekreacijo v KSS.

November – listopad

Ako na mrtvih dan dežuje, zamete zima pričakuje.¹ Če na mrtvih dan deži, vreme po snegu diši.

Ako je na Vseh svemikov dan lepo vreme, bo prihodnje leto čuda žira.¹

Ako je na Lenartovo [6.] lepo ali grdo, do božiča bo ostalo takó.¹

Ako je na Martinje lepó, bo za tri dni grdo.⁰

Cecilije [22.] grménje – dobre letine znamenje.¹

Če Martin [11.] sonce ima, huda zima rada prikrevsá.⁰

Martin lep, veliko dá zimo; če je meglen, slabo dobimo.¹

Če se Martinova gos po ledu plazi, o božiču navadno po blatu gazi [lazi].⁰

Obvestilo

V razstavnici sobi razvojnega centra so na prodaj s 75 % popustom 3 garniture jedilnic BIDERMAJER. Garnitura je izdelana v luženem orehu in stane z upoštevanjem 75 % popusta 1.580.000 din.

Ogled in nakup garnitur, ki obsega mizo, stole in komodo z vitrino je možen vsak dan.

Za informacije in nakup se obrnite na Lukan Karla (int. telefon 326).

KRIZA PRIPELJE CENETA MOZNIKA tudi k psihiatru

Riše in piše Ivan Balog

